

EESTI

25
s

S

PORDILENT

NR.4

APRILL

1933

Nõudke

Agfa fototarbeid
Müügil igas fotoäris

Esindus ja ladu Eestis:

Hans Paulsen, Tallinn

Kaarli pst. 11, tel. 453-65

Spordi- ja võrksärke,
trikoo pesu, sukki ja
sokke, trakse, varruka-
ja sukahoidjaid jne.

soovitab rikkalikus valikus
ja parimas headuses

A/S.

RAUANIIT

TALLINN,

PÕHJA PST. 7, KÕNETRAAT 440-54

Kohvik ja kondiitriäri

H. Feischner

Tallinn

Harju tänav 45

Kõnetr. 445-00

Hotell

„DU NORD“

Rataskaevu tän. 3

Lõunal ja õhtul määgib

Hubert Anton

Iga päev kella 11—2 p. l.,

luksuslik rootsi eine

mitmesuguste delikatessidega ühes
kuumade roogadega —.75 snt.

Kööök hr. **Boschovsky** juhatusel

VEINIBAAR

KULDNE SALONG

Hinnad alandatud

EESTI SPORDILEHT

SPORTTEADUSLIK KUUKIRI

TOIMETUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.
VASTUTAV JA TEGEV TOIMETAJA
OSKAR LÖVI.

TOIMKOND: MAG. A. GRÜNBERG,
ED. HIOB, DR. E. KIRSCHENBERG, L. TÖN-
SON, DR. MED. J. VILMS JA H. VISMAN.

TELLIMISHIND: aastaks 3 krooni, 1/2 a. 1 kr. 50 snt., 1/4 a. 75 snt.
Välismaale aastaks 4 krooni, 1/2 a. 2 krooni, 1/4 a. 1 kroon.
Üksiknumber 25 senti.

14. AASTAKÄIK

ILMUB IGA KUU
20. PÄEVAL

TALITUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.
TALITUS ON AVATUD IGAPÄEV KL. 2-4.
TELEFON 444-28.

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU: talitus,
Müürivahe 16-33, tel. 444-28; A. Hahn, tel. 440-98
ja ajakirjanduse kontorid.

KUULUTUSTE HIND: välimine kaas ja tekstis: 1/2 lhk. Kr. 50.—,
1/2 lhk. Kr. 25.—, 1/4 lhk. Kr. 12.50; sisemised 1/2 lhk. Kr. 40.—,
1/2 lhk. Kr. 20.—, 1/4 lhk. Kr. 10.—

TELLIMISTE VASTUVÕTMINE talituses, kõigis postkontorites ja ajakirjanduse kontorites.

Nr. 4

Aprill

1933

Kasvatuslik küsimus kehakultuuri liikumises

L. Kalmet

Viimasel ajal on juhtivates kehakultuuri ringkondades päevakorrade kerkinud kasvatuslik küsimus sportlaskonnas. Selle küsimuse on aktuaalselt päevakorda võtnud ka kehakultuuri sihtkapitali valitsus, kes tahab lähemal ajal selles küsimuses konkreetseid seisukohti võtta.

Kõigi vooruste juures on ka palju pahesid meie kehakultuuri liikumises, mille üle peetakse harilikult sõnalahinguid kehakultuuri tegelaste koosolekutel ja kongressidel. Niisugusest delikaatselt küsimusest, nagu sportlaste kasvatuslik küsimus, katsutakse aga võimalikult vaikides mööda minna. Kuid seda enam on sageli kuulda nende küsimuste arutamisi sporditegelaste seas omavahel — mitteametlikult. Ja tõepoolest on andmeid mitmesuguste sündmatute lugude kohta, mis on seotud meie sporditegelastega. Väärnähtusi võib ju igal alal ette tulla, samuti ka kehakultuuri liikumiseski, kuid mis sunnib kõnelema eriti sportlaskonnas ettetulevate kasvatuslike vääratuste üle, on see, et meie kehakultuuri juhtorganid tavaliselt sellele vähe reageerivad ega tee ka vastavaid järeldusi.

Nii jäävad mitmedki üksikud mittekorrektsed juhused likvideerimatult varjuheitvaks kogu sportlaskonnale ja kehakultuuri liikumisele. Miks peaksid üksikute vastutustundeta tegevuse tõttu kannatama hulk süütuid sportlasi ja kehakultuuri tegelasi? Siinjuures peab konstateerima, et meie laiemas seltskonnas valitseb teatud usalduse kriis meie kehakultuuri liikumise vastu.

Meie kodumaa ei ole veel kehakultuuri maa, kuid meie tahame, et ta selleks saab. Ja selleks, et kehakultuur saaks meie rahva ja rahvajuhtide psüühikas

iseendastmõistetavaks kultuurilaks, ilma milleta meie ei kujuta ette oma rahvuslikku iseolemist, on vaja pidevat ja kestva propagandat kehakultuuri kasuks.

On vaja rahvahulki ja seltskonda ette valmistada kehakultuuri pooldavalt. Kuid raske on teha positiivset propagandat, kui teatud mittesoovitavate faktide kordumine mõjub kogu aeg vastupropageerivalt meie seltskonnasse.

Kogu meie sportlaskonna ja kehakultuuri liikumise huvides on, et kõik, kellele meie kehakultuuri liikumise on kallid, aitaksid kaasa tõsta seltskonna poolehoidu ja usaldust kehakultuuri liikumise vastu.

Ja seda poolehoidu kehakultuurile on laiemates hulkades vaja just eriti nüüd, kus on kavatsus meie kehakultuurile kogukonnalt moraalset ja seaduslikku tunnustamist nõutada.

Ärgem unustagem, et kehakultuuril on olemas ka aktiivseid vaenlasi, kes ei jäta kasutamata ühtki võimalust selle liikumise väärkõlgude ettetoomiseks. Viimasel ajal on isegi ajakirjanduse veergudele ulatunud kehakultuurile mittesõbralikke väljendusi.

*

Ei pruugi sugugi pedantselt moraalitsemata hakata, kui peame konstateerima, et meie sportlaskonna kasvatuslikus küsimuses pole kõik korras. Seda kõneleva piinlikkuse tundega paljud meie kehakultuuri juhtivad tegelased ja ka tegevsporlased. Laiemais rahvakihtides ei kõnelda sportlastest igakord sugugi väga meeldivas vaimus, mille põhjuseks näib olevat muidugi arusaamise puudus kehakultuurist, kuid kaunis määravalt teatud määral ka sportlaste eluviisid ja ülalpidamine.

DUNLOP-REKET

ON
IGALE TENNISMÄNGIJALE
SAMA, MIS
MAESTROLE JUMALA ARMUST

STRADIVARI VIUL.

Ei pea ennast kompetentseks, et tungida spordiseltside siseelu küsimustesse, kuid kõrvalt vaadatuna näib, et ka seal pole kasvatuslikus küsimuses nii, nagu peaks olema. Seltside põhikirjad on kõik ju väga ilusad ja ideaalsed ning võimaldavad kõigekülgset tegevust kehalise kasvatuselise alal. Kuid nende kõrgete ülesannete teostamise kõrval näeme väga vähe tegemist tehtavat kasvatuslikkude küsimustega.

Meie seltside aineiline kehvus ei võimalda kõiki ülesseatud eesmärke teostada, kuid see ei õigusta küll mingil kombel kasvatusliku külje lohakile jätmist. Seltsid on oma huvi koondanud (mis ka arusaadav) võimalikult suuremate sportlikkude tagajärgede saavutamiseks, kuid seejuures unustanud oma liikmeks-konna isikliku koosseisu silmapaari vahele.

Seltsidele pole tähtis sportlase isik, vaid tema saavutus. Näib, nagu oleks paremale sportlasele kõik tema kodanlikud eksimised lubatud ja andestatud.

Spordihuviline noorsugu on aga alati olnud väimustatud võistlevaist sportlasist. Tuntakse huvi ka nende isikuist. On pandud tähele, et noored saattudes spordiseltsidesse väga kiiresti omandavad vanemate sportlaste kombed. Aimatatakse järele isegi liigutusi, kõnnakut, sõnalistest väljendustest rääkimata. Nii-sugune väimustuse hasart on hinnatav, kui seda õieti suunata. Kuid kahjuks ei saa meie konstateerida, et meie tegev sportlaskond alati pakub isiklikku eeskujut noortele.

Kui küsime, kas seisavad noored spordiseltsides kellegi kasvatusliku järelevalve all, siis olemasolevad andmed kõnelevad, et ei. Seltside juhatused kaaluvad enamuses (erandid on võimalikud) pole endile ülesandeks teinud viibida noorte seas nõuandjana ja järelevalvajana. Selle asemel noored seltsides on sageli oma-pead ja kooliealised noored võivad seal viibides seda teha, mis koolides keelatud (näiteks suitsetamine j. m.). Kõneldakse juhustest, kus mõned vanemad sporditegelased kooliealiste noorte seas vastutustundetult kooli autoriteeti maha kisuvad. Pole ime siis, et mitmed

koolijuhatajad oma õpilasi väga suure ettevaatusega spordiseltsidesse lasevad.

Noorte erirühmad ja kindel kasvatuslik järelevalve võiks siin palju parandust tuua.

Kui noori on võimalik ümber kasvatada, siis pole usutav, et seda oleks võimalik teostada sarnaste vanemate sporditegelastega, kelle teguviisid meie kehakultuuri liikumisele ei tee au.

Siin ei aita muu, kui tuleks Eesti kehakultuuri nimel ohverdada üksikud, et päästa kogu liikumise prestiihi. Kes määrivad oma tegevusega Eesti kehakultuuri liikumise nime, nende isikute nimed ei tohiks figureerida edaspidi meie kehakultuuri liikumises, olgu need kas või meie sportlikud fenomeenid.

Milles see tõeline põhjus seisab, et meil minnakse vaikides mööda sportlaste ja isegi juhtivate tegelaste vääratustest, on raske öelda. Kas on see seltside vaheline võimupoliitika või seltside omavaheline võistlus (nagu mõnel alal võistlejate ülehankimine), ei ole selle kirjutuse ülesanne selgeks teha, kuid üht asja peab konstateerima, et mingi nägematu võim takistab dissipliini küsimuse lahendamist. Muidu ei ole kuidagi seletatavad nähted, et meie oma esindusmeeskondadest välismaareiside puhul kuuleme ebameeldivaid asju, kuid näeme samu mehi varsti jälle meie rahvust esindamas.

Kui mõni juhtiv sporditegelane tuleb välismaal toime asjaga, mis meid paneb punastama, näeme sellest hoolimata teda nobedasti jälle välismaale esindajaks saadetuna.

Kuulsin isiklikult läinud suvel ühel suurel jalgpallivõistlusel, kuidas üks meie meeskonna võistleja oma kaasvõistlejat ergutas suure hulga pealtvaatajate juuresolekul sõnadega, mis trükimusta ei kannata.

*

Tihti kurdavad juhtivad spordiorganisatsioonide tegelased, et sportlaskonnas, eriti nooremas generatsioonis, valitseb sageli täieline lugupidamatus oma juhtide ja vanemate teenetega tegelaste vastu. See on väga kurb lugu. Kuid siin tuleb nähtavasti juhtidel oma kasvatuselise vilja maitsta.

Meie spordiorganisatsioonidesse on sissepääs väga juhuslik ja lihtne. Igaüks, kes väikese maksu eest liikmekaardi omandanud, tunneb ennast olevat vastavas seltsis teatud protsent peremeest ja otsustab peakoosolekul kõik põhjapanevad küsimused kaasa, mõnigi kord juhuslikkude mõjutuste surve all. Spordiseltsis uustulnukat keegi ei instrueeri ega tutvusta seltsi traditsioonidega, ega kasvata ka vastava seltsi väimust. Usun, et tuleks kasuks spordiseltside väimule, kui neisse viiakse sisse teatud annus korporatsiooni põhimõtet. Seltsides noortest liikmetest peaks moodustatama n.-n. noorterühmad, keda võetakse teatud aja jooksul tugeva kasvatusliku kontrolli alla ja kust keegi ei pääse täisõiguslikuks liikmeks enne, kui ollakse veendunud, et tema ei tee seltsi nimele häbi. Sel teel vahest suudetakse kasvatada lugupidamist ja huvi oma seltsi, selle tegelaste ja kehalise kasvatuselise ala vastu.

Oli juhus hiljuti kuulda ühe vanema juhtiva sporditegelase suust väljendust, et spordiseltside peamiseks ülesandeks on ja peab jääma vaid võistlus ja rekord.

OLÜMPIAVÕITJA KOLME POJA ISA

Meie olümpiaatleetidest, kes jõudnud perekonnaellu, on Alfred Neuland ainus, kes võib uhkustada kolme pojadega. (Enamikul on tütreid!) Oma poegadest tahab isa kasvatada tublid sportlased. „Tahan neist teha mitmekülgseid ja hästikasvatatud sportlased,“ lausus endine maailmameister ise. Selle lausega on ühtlasi öeldud, et tõstemeistreid ta poegadest ei tule. Noored Neulandid, kes pildil toodud järjekorras: 9-a. Harry, 6-a. Erich ja 7-a. Ringold, on vaatamata oma noorusele juba nüüd huvitatud spordist. Muidugi määral, nagu see võimalik nende eas.

Kolme poja isa Alfred Neuland ise on Eesti kõigi aegade parimaid sportlasi. Tema tegevusalaks oli tõstmine, milles ta juba tsaariajal püstitas esimese eestlasena maailmarekordeid. Mehe kuulsus ulatus kaugeemale Vene riigi piire, sest kergekaalu tõstjana olid ta maailmarekordid paremad raskemategi kaalude vastavatest. Selleaegne vene spordileht „Herkules“, kes Neulandile järjest pühendas imetluse artikleid, võttis Neulandi edu kokku lausesse „Neulandil on jõud!“ Teisiti ei suudetud seletada eestlase fenomenaalseid saavutusi. Neuland uuris pidevalt keha ja jalgade tegevust tõstmisel ja tõi tõstekooli rea olulisi parandusi tehnikas ja stiilis. Tema oli vast ka esimesi, kes hakkas ise kangi alla pugema, selle asemel, et ainult käte jõuga kergitada raskust. Neuland vaatamata oma väikesele kogule suutis oma tehnikaga ja välkkontsentratsiooniga tõsta tolle aja kohta uskumatuid raskusi. Maa-

ilmarekordite püstitamist jatkas N. ka iseseisva Eesti ajal ja Antwerpenis 1920. a. oli ta kõigi asjatundjate imestusobjektiks. Olümpia kolmevõistluses (rebimine ühega, tõukamine ühega ja kahega) näitas ta kergekaalu võitjana kogusumma 257,5 kg, mis oli 12,5 kg võrra parem koguni keskaalu võitja prantslase Gance'i kogusummast. Pärast Antverpeni olümpiamängusid hakkas tõstesport arenema hüppeliste sammudega ülespoole, ja tuleb väita, et selle uue kooli põhjapanijaks on A. Neuland. Hiljem täiendasid seda kooli prantslased ja egiptlased, mis kutsus esile tõstesporti renessansi, mille mõjul on jõutud tänapäeva, Neulandilegi vast uskumatutena näivate tagajärgedeni.

Pärast Antverpeni tuli N. veelkordselt maailmameistriks 1922. a. Tallinnas. Pariisis 1924. a. saavutas ta keskaalus hõbemedali. N-i mõju Eesti tõstesportile on olnud eriti suur. Tema otsesel mõjul kerkis meil see võimas kaader, kes iseseisvuse alguaastail hoidis Eesti maailma tõsterahvuste esirinnas.

Praeguseini on N-i saavutustest püsinud Eesti rekorditena 9. 1920. a. olid kõik E. rekordid kerge-, kesk-, poolraske- ja raskekaalus Neulandi nimel.

Sportlasena on N. ikka ja alati innukas ja ühtlasi tore kamrad. N. võttis osa maailmasõjast ja hiljem asetäitja-ohvitserina soomusautol vabadussõjast. Praegu on meistertõstja Valgas kaupmeheks ja selle kõrval Valga kaitseliidu spordipealikuks.

Ei tea, kui palju temal on mõtteosalisi, kuid siiski on huvitav võtta seda kui tüübilist arusaamist seltsi ülesandest. Siin kerkib kohe küsimus, kes peab siis neid võistlejaid seltsidele kasvatama ja ette valmistama. Ei saagi teist vastust olla kui see, et seltsid ise, sest muidu tekiks loogikasse tühik. Kuid meie seltside süsteemis on kindlasti tühik. Kui palju teatud seltsi värvide all võistlejate edus on vastava seltsi kasvatuslikke teeneid? Vastav ankeet võiks anda huvitava vastuse, aga arvatavasti see vastus ei tule seltsidele kasuks.

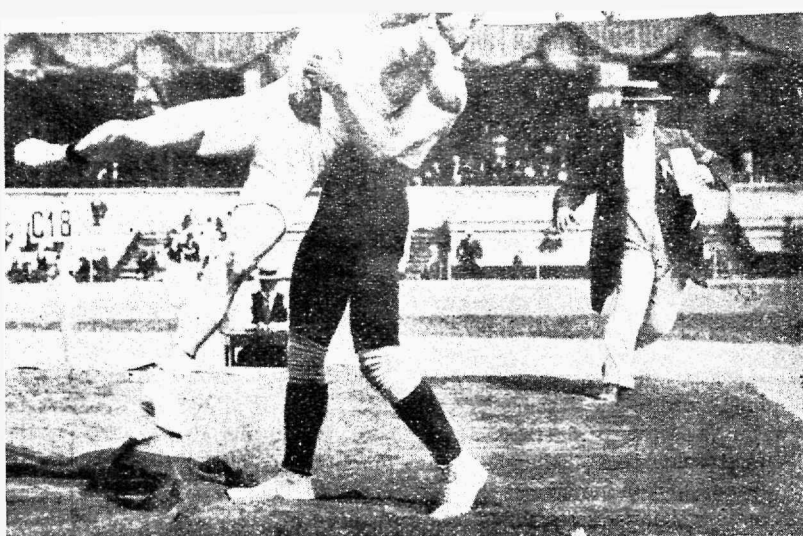
*

Võidakse öelda, et põhimõte on õige, aga laiaulatusliku kasvatus teostamine nõuab ka summasid, mis meie aineliselt kehvadel seltsidel puuduvad. Õigus. Kuid allikaid tuleb otsida ja leida. Kultuurkapitali kokkukuivanud summad seda ei võimalda. Riigi eelarve summade peale praegusel koondamise ajajärgul ei maksa illusioone ehitada. Jääb üle üks reaalne võimalus summade hankimiseks, mida mõni aasta tagasi üles võttis toleleaegne kehalise kasvatus inspektor.

Tema ettepanekuks on, et tuleks terves riigis maksutada kehakultuuri kasuks väikese mõnesendilise lisamaksuga jalgrataste load. See väike maks annaks kogusummas suure summa. Niipalju võiks tähendada, et mitmed omavalitsused ei olegi põhimõtteliselt selle vastu, kui selle lisamaksuga kogutud summa läheks vastava omavalitsuse piirides tegutsevate organisatsioonide kehalise kasvatus teostamiseks. Oleks tarviline, et kõik kehakultuuri alal tegutsevad organisatsioonid kohapealsete linna- ja maavalitsuste juures energiliselt samme astuksid, et kõik omavalitsused seda põhimõtet pooldaksid.

*

Käesoleva kirjutuse autor, tuues eeltoodud väiteid kõrvalvaatajana, on teadlik selles, et on võimatu tungida ühe sõnavõtuga küsimuste juurtesse ja on võimalikud ka mõningate asjaolude väärhinnangud, kuid loodab siiski, et käesoleva kirjutuse peasiht, tuua küsimus laiemates kehakultuuri ringkondades päevakorradele, oma ülesande täidab.

Eesti esimene olümpiavõit

saavutati maadluses. See oli 21 aasta eest, kui Stokholmi mängudel Martin Klein tuli keskkalus teisele auhinnale. Ta matsch soomlase Armas Asikaisega, mis lõppes Kleini võiduga, võltas 11 tundi 40 minutit! Sellest tolaeagsete määruste kohaselt kuni seljavõiduni peetud matschist täiesti väsinuna M. Klein loovutas esimese koha ilma võistluse ta rootslasele Claes Johanssonile. Martin Klein, Eesti esimene olümpiaauhinnamees, on praegu 48-aastane ja peab Tarvastus Aaviku talu. Pildil moment sellest haruldasest matschist. M. Klein valges, A. Asikainen mustas trikoos.

Joh. Villemson

EUROOPA MATILT

KUIDAS HELSINGIS MAADELDI

EUROOPA esivõistlusi greeka-romaa maadluses peetakse igal aastal, välja arvatud olümpiamängude aasta. Euroopa esivõistluste korraldamisel on maksev põhimõte, et ühel aastal peetakse nad Põhja-Euroopas ja teisel — Kesk- või Lõuna-Euroopas. Vastavalt rahvusvahelise maadlusliidu otsusele korraldas Soome maadlusliit 1933. a. esivõistlused Helsingis, kuna 1934. a. võistluste korraldamine usaldati Itaaliale, kes neid korraldab arvatavasti Roomas.

Helsingi võistlused olid viimase aja suuremad maadlusvõistlused rahvusvahelises ulatuses, kuna maailmameistri võistlused, mis peeti Los Angeles'is X olümpiamängudel, olid kujunenud nigelateks nii osavõtjate arvult kui ka võistlejate kvaliteedilt. Peamiseks põhjuseks olümpia maadlusturniiri äpardumisele olid majanduslikud raskused, mis seotud võistlustest osavõtmisega kauges võistluskohas. Seepärast pandi suuri lootusi Helsingi võistlustele. Kuid ka need võistlused ei täitnud neile pandud lootusi täiel määral. Võistlustest jäid emale mitmed tunnustatud maadlusrahvad, nagu Prantsuse, šveits, Austria j. t. Tšehhid, kes varematal E. esivõistlustel esinenud terve komplektiga, saatsid Helsingi vaid ühe osavõtja. Helsingis jõuti selgusele, et märtsikuu pole kohane aeg Euroopa esiv. korraldamiseks Põhja-Euroopas, sest ühendus talvel on korratu ja kulukas. Näiteks tuleb Kesk-Euroopa võistlejatel sõita läbi Saksamaa ja Rootsi, mis reisi teeb kalliks. Tallinna kaudu aga on ühendus ainult kord nädalas. Seepärast tulid mitmed sekeldused osavõtjatega. Itaallased ei pääsnud kesknädalasele laevale ja olid sunnitud kas osavõttust loobuma või Peterburgi kaudu Soome

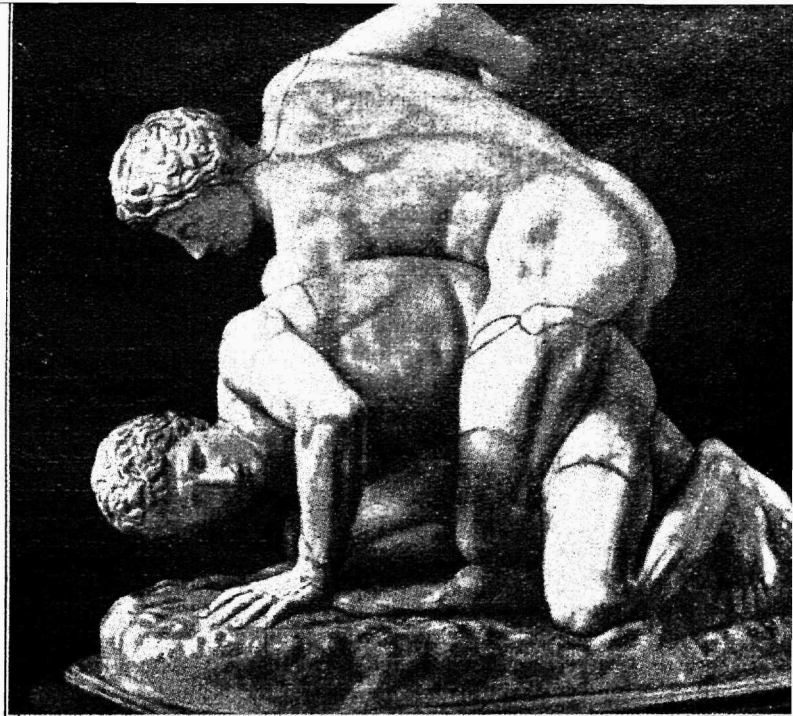
sõitma. Viimane marssruut on kallis, tavalisest umbes 100 kr. mehe pealt kallim. Itaallased jõudsid Helsingi väsinutena ühepäevase hilinemisega. Samuti ei jätnud üldine majanduslik kitsikus oma mõju avaldamata spordiorganisatsioonidele Euroopa esivõistlustel esinemisel ja organisatsioonid ei suuda kuidagi katta kulusid, mis ühenduses võistlustest osavõtmisega.

Kuigi osavõtjate arv oli peetud Euroopa esivõistlustel nigel, olid seevastu kohal parimad jõud maadluse alal ja selle tõttu kujunes konkurents pinevaks. Mis puutub võistluste korraldusse, siis oleks võinud see parem olla, seda enam, et oleme Soomes varematal võistlustel harilikult paremaga harjunud. Teataval määral mõjusid takistavalt võistluste ladusale korraldamisele ebasoodsad ruumid, kuid neist takistustest oleksid korraldajad pidanud üle saama. Eelmised Euroopa esivõistlused korraldati Prahast samuti maadlusteks ebasobivais ruumes, kuid tšehhide korraldus oli siiski ladusam.

Teatavasti mängitakse Euroopa esivõistlustel välja rahvusvahelise liidu aupresidendi dr. A. Brüllri rändauhind. Jäädavaks omanduseks langeb auhind sellele, kes suudab auhinda võita kas kolm korda järjestikku ehk viis korda üldse. Näib, et see karikas on saanud tüliõunaks Euroopa esivõistlustel. Püütakse üldpunktidega iga hinna eest võidule pääseda, sealjuures tarvitades mitmesuguseid kombinatsioone ja kalkulasioone, tihtipeale kaldudes kõrvale õiglustundest, millise asjaolu all kannatavad võistlejad. Seda nägime meie viimastel võistlustel, kui Rootsi püüdis auhinda omandada, millega auhind oleks nende jäädavaks omanduseks lan-

Maadlus 2000 aasta eest.

Maadlus on vanimaid spordialasid maailmas. Greeka muistendid kõnelevad, et Herakles ja Theus on olnud võimsad maadlejad. Koguni üks Greeka jumalatest, Apollo, ei ole muistendi andmetel ära öelnud maadlusmatschist Heraklesega. Pildil kujutatud maadlejategrupp leiti 1538. a. ja esindab Väike-Aasia kunsti ajajärgust pärast Aleksander Suure surma (323. a. e. Kristust), s. o. enam kui 2000 aastat tagasi.

genud. Selle saavutamiseks püüdis rootsi esindaja tehnilises komitees määrusi omamoodi tõlgitseda ja teisi tahapoole surudes oma mehi ettepoole nihutada, et kuidagi endale punkte noppida. Sarnaste kombinatsioonide juures tekivad võistlustel teatud parteid, mis põhjustab vihavaenu võistlevate rahvuste seas. Küsiti, kas üldse edaspidi Euroopa esivõistlustel nimetatud rändauhinda välja mängida. Rootsi esindaja tähendas isegi, et kuigi nad kaks korda seda auhinda võitnud, nad edaspidi sellele auhinnale enam ei võistle.

Täisarvuliste meeskondadega esinesid Rootsi, Soome ja Eesti. Sakslastel puudus poolraskekaalumees. Teised rahvused esinesid poolkute meeskondadega.

EESTI esinesid koosseisus: Põntson, Miller, Väli, Kusnets, Kullisaar, Luiga ja Trossman. Seega komplekt meie praegustest parimatest, vast välja arvatud Miller, kes esivõistlustel tuli kolmandaks. On tõsiasi, et Eesti esivõistlustel peegeldub meie maadlusporti üldtase ja meistrite võimed. Viimaste Eesti esivõistluste saavutuste põhjal võib tõendada, et maadlusport Eestis on teinud edusamme. Aastat neli-viis tagasi olid meil vaid üksikud rahvusvahelisesse klassi kuuluvad maadlejad, ja üldiselt kannatasime maadlejate puuduse all. Nüüd on olukord muutunud. Igas kaalus omame rohkearvuliselt noori jõude, kellest aja jooksul kavakindla harjutamise ja püsiva töö juures kujunevad väärilised asetäitjad meistritele. Rahvusvaheliselt võrreldes meie maadlusport seisab aga surnud punktil. Tõusu pole märgata, ennem kaldub langusele. Varemadel võistlustel kindlustas Eesti omale vähemalt ühe meistritiitli ja sellele lisaks teisi-kolmandaid kohti, kuid praeguse olukorra juures pole seda lootat. Peame leppima juhuslikkude kolmandate kohtadega. Vanad veteraanid Kusnets, Väli ja Pütsep on loobumisel edaspidisest võistlemisest.

Mis puutub Euroopa esivõistlustest osavõtmisesse,

siis peab tunnistama, et seltskond ja spordiorganisatsioonid on kõik teinud osavõtu eduks. On kogutud küllaldaselt summasid, mis võimaldavad osavõtmist rohkearvulise meeskonnaga. On palgatud juhataja meeskonna ettevalmistamiseks, harjutamisvõimaluste kohta meie seltsides ei saa nuriseda, on muretsetud maadlejatele töötamisvõimalusi jne. Maadlejad oma poolt peaksid seda hindama ja asja kõige tõsisemalt võtma. Kahjuks ei saa seda kinnitada kõigi osavõtjate kohta. Kuigi ettevalmistus algas aegsasti, läinud aastal, tundus meeskond nõrgalt ettevalmistatuna. Meeskonnas puudus võistlusvaimustus ja hasart. Lohutust tõi vaid Kusnetsi ja Väli esinemine, kes vaatamata vähesele harjutusele ja ettevalmistusele enese maksma panid oma vanade kogemuste ja oskusega. Kuid sellest on siiski vähe! Meil on teatud kohustus seltskonna vastu. Seltskond annab meile toetust, meie oma poolt oleme kohustatud seda otstarbekohaselt kasutama. Liidu ülesanne ei seisa selles, et esineda täielise komplektiga Euroopa esivõistlustel, vaid saavutada seal võite. Puuduvad meil eeldused võidule pääsmiseks, tuleb Euroopa esivõistlustest seni loobuda kuni seks võimalused avanevad maadlejate võimete küpsekssaamisega. Asjatult tehtavat esivõistlustest osavõtu kulu võiks üldkasulikult kasutada üldtasapinna tõstmiseks, instruktori palkamiseks jne. Euroopa esivõistlustel näeme meie Eestist suuremaid ja rikkamaid riike esinemas meist vähemaarvuliselt. Ei tahaks uskuda, et neil ainelised võimalused takistuseks on, küll aga on neil nähtavasti maksev põhimõte, et saata tuleb seda, kes selleks vääriline.

Mis puutub üksikute võistlejate esinemisesse, siis, nagu eelpool tähendatud, oli Kusnets parim mees esindusmeeskonnas. Kuigi tema juures andis tunda vastupidavuse ja harjutamise puudus, oskas tema oma nõrka külge oskuse ja taktikaga asendada. Sama võib tähendada Väli kohta. Mõlemad olid teise auhinna väärilised, kuid nihkusid tahapoole ebaõnnestunud

loosi-väljatõmbamise tõttu. Vapralt esines Luiga, kuid ta maadlus pole veel stabiilne. Temal puuduvad hea maadlaja omadused, nagu taktika, tehnika, oskus oma looduslikku jõudu kasutada jne. Tema võib mõni kord hästi maadelda, teine kord aga väga halvasti. Kuid temalt ei või veel suurt nõuda, sest ta on vähe maadelnud. Parterрмаadluse oskus puudub tal täiesti.

ROOTSI meeskonda võis pidada ühtlasemaks teistest. Neil esinesid mitmekordsed Euroopa esivõistluste ja olümpiamängude võitjad, nagu: Tuvešson, Glans, Cadier, Svensson ja Vestergren. Nõrgad kohad olid sulgkaalus Olofsson ja kergekaalus Karlsson. Rootslased panid kõik maksma, et punktidega üldvõitjaks tulla. Mängus oli Brüllil karikas. Mida meeskond oma võimetega ei suutnud, seda katsus tasa teha nende esindaja tehnilises komitees. „Urheilulehti“ tähendas võistluste lõpul väga tabavalt, et rootslased arvestavad oma punktid paberil, soomlased aga maadlusmatil. Rootsi kaotas Soomele ühe punktiga, nagu Prahaski. Kuigi rootslased panid oma kaotuse ebaõnne ja kohtunikkude väärrotsuste arvele, võivad nemad saavutusega täiesti rahul olla, sest mitmed punktid said nemad tehnilise komitee omalaadi otsuste najal (Glansi pääsemine Kusnetsist ettepoole, Tuvešsoni teisele kohale tulek).

SOOE meeskond valmistas end tugevasti Euroopa esivõistlustele. Harjutusi peeti „maadlusinsener“ O. Frimani juhatusel ja mehed olid interneeritud viimasel kuul. Enne võistlust kaheldi siiski Soome meeskonna võimetes. Soomlased ei pidanud meeskonna koosseisu õnnestunuks. Leidsid, et meeskonda oleks pidanud kuuluma Salin kergekaalus Reini asemel ja Koskela sulgkaalus Pihlajamäe kohal. Samuti taheti näha raskekaalus Nyströmi, kes aga keeldus osa võtmast. Nimelt ei saadetud meest Los Angeles'i olümpiamängudele ja mees leidis paraja juhuse olevat, et liidu meestele „kätte maksa“. Kuid Soome meeskond ületas lootused ja tuli kõva spurdiga esimeseks. Võib-olla mängis teatud määral kaasa asjaolu, et võistlused peeti oma kodus, Helsingis.

SAKSLASED, kes seni hästi maadelnud, esinesid seekord vastu ootusi nõrgalt. Nende koosseisus olid tunnustatud jõud, nagu: Brendel, Sperling, Ehrl, Földeak ja uus „täht“ raskekaalus Hornfischer. Sakslased, kes varemalt esinenud jõurikkalt ja tehnikaga, maadlesid seekord loiult, tundudes nagu väsinutena ja alavormis.

Teised meeskonnad esinesid puudulikkude koosseisudega. Märkida tuleks daanlasi, kellel on meeldiv maadlusviis ja kelle tehnika ja parterрмаadluse oskus on täiuslik.

Kärbeskaal.

1. Ö. Zombori, Ungari, — 4 p., Euroopa meister.
2. H. Tuvešson, Rootsi, — 5 p.
3. R. Voigt, Daani, — 5 p.
4. V. Perttunen, Soome, — 5 p.
5. A. Nič, Tšehhoslovakkia.
6. J. Brendel, Saksa.
7. J. Põntson, Eesti.

Kärbeskaalu osavõtjatest on rahvusvahelise kuulusega H. Tuvešson, 1930. ja 1931. a. Euroopa meister, J. Brendel, 1932. a. maailmameister (Los Angeles'i mängude võitja), Ö. Zombori ja A. Nič. Eesti värve kaitses mitmekordne Eesti meister ja internatsionaal J. Põntson. Euroopa meistri tiitlit ennustati J. Brendelile või H. Tuvešsonile. Kuid juba esimesest matšist peale võis järeldada, et meistrid pole oma tavaliises vormis. Brendel esines kahvatult ja langes võistlusest välja daanlaselt Voigtilt ja rootslaselt Tuvešsonilt saadud kaotustega. H. Tuvešson on varemalt võidule pääsenud oma taktika tõttu, mis seisab selles, et seljataha pääsnult viib vastase parterri ja hoiab all kinni. Parterрмаadlus on temal nõrk. Teisele kohale pääses Tuvešson seekord kohtunikkude omamoodi määruste tõlgitsemise tõttu. Ungarlane Zombori esines vastu ootusi hästi. Z. seljatas Põntsoni 5.49, Niči 18.42, sai töövõidu Perttuse üle ja kaotas tööga Tuvešsonile. Daanl. Voigt on üllatusmees ja tuleviku lootus. Kuigi tal puuduvad veel võistluskogemused ja vastupidavus, sellevastu on tal julgust ning omab hea tehnika ja parterрмаadluse oskuse, nagu kõik daanlase J. Jakobsoni järeletulijad. Põntsonile pandi lootusi pärast esinemist Prahaski 1931. a. Euroopa esivõistlustel. Arvati temast kujunevat rahvusvaheliste võimetega maadleja. Kuid viimaste aastate esinemised tõendavad vastupidist. Tema esinemine Helsingis oli nigel ja manetu. Mehe ülimaks sooviks näis olevat püüe saada kaks kaotust, et kiiremini „õhtule“ pääseda. Ei oleks halb, kui eeloleva Eesti-Soome-Ungari kolmikmaavõistlusel selles kaalus katsetataks Sikku. Põntsonist halvemini tema igatahes ei esine.

Kärbeskaalu võitjate järjekorra kindlaksmääramisel tuli arusaamatus. Kolmel võistlejal, Tuvešsonil, Perttusel ja Voigtil, oli ühesuurune miinuspunktide summa — 5 p. Uute vastuvõetud määruste kohaselt oleks tulnud maadelda Zomboril — Voigtiga ja Tuvešsonil — Perttusega. Kuid millegipärast käidi endiste määruste järgi ja meeste keharaskus otsustas järjekorra.

Sulgkaal.

1. K. Pihlajamäki, Soome, — 1 p., Euroopa meister.
2. J. Ehrl, Saksa, — 4 p.
3. S. Martinsen, Norra, — 6 p.
4. H. Olofsson, Rootsi.
5. K. Ferencz, Ungari.
6. A. Miller, Eesti.

Eesti esindajana oli ette nähtud selles kaalus Eduard Pütsep, kes paar nädalat varem Helsingis kaotas napilt Soome parimale K. Pihlajamäele, kuid võitis olümpiamehe Koskela. Mõni päev enne Euroopa esiv. algust kukkus Pütsep töö juures redelilt alla ja vigastas jala, mille tõttu tuli teda asendada noorema maadlaja A. Milleriga. Kuid ka Miller ei saanud oma võimeid näidata, sest esimesel kohtamisel soomlase Pihlajamäega kukkus tema nii õnnetult, et väänas kääri õlast välja ja oli sunnitud edaspidisest võistlemisest loobuma. K. Pihlajamäki, tulles Euroopa meistriks, oli oma parimas vormis. Ta seljatas Milleri 14 sek., ungarlase Ferenczi 5.26, Martinseni 6.15, võitis sakslase Ehrlit töövõiduga 3:0. Sakslane Ehrl oli võimete poolest teine mees kaalus. Ta seljatas Ferenczi 17.20, Olofssoni 6.15, sai töövõidu Martinsenilt ja kaotas napilt Pihlajamäele. Kaalu kolmas mees norralane Martinsen, 1929. a. Euroopa meister, seljatas rootslase Olofssoni, kaotas Pihlajamäele ja Ehrlile. Kolmest auhinnamehest parima mulje jättis siiski Martinsen, kes esineb vabalt ja riskerib julgelt. Sama võib märkida sakslase Ehrlit kohta. Pihlajamäe maadlus on rohkem kiire jõuga pealetung ja vastase segadusesse viimine. Sulgkaal on siiski üks nõrgemaid kaale peetud E. esivõistlustel.

Kergekaal.

1. A. Reini, Soome, — 1 p., Euroopa meister.
2. E. Karlsson, Rootsi, — 5 p.
3. A. Dahl, Norra, — 10 p.
4. V. Väli, Eesti.
5. S. Tozzy, Itaalia.
6. E. Sperling, Saksa.
7. E. Kurland, Daani.

Võistlustel, eriti suurtel ja konkurentsirikastel, mängib maadleja auhinnale pääsmiseks tähtsat osa järjekorra number ja asetus võistlustabelis. Satuvad esimestel ringidel kokku paremad maadlejad üksteisega, on ühe neist väljalangemine paratamatu, kuna nõrgemad mehed seevastu pääsevad lõppvõistlustele ja seega auhinnale. Kergekaalus oli selle piltlik näide.

Väli võitis norralase Dahli ja rootslase Karlssoni paremusega, kuid kaotas omakorda soomlasele Reinile. Saanud viis pahemuspunkti (kahe töövõidu eest 2 ja ühe töökaotuse eest 3), langes ta edaspidisest võistlusest välja, kuna temale kaotanud Dahl ja Karlsson püsisid mängus ning pääsid auhinnale! Siin ei mänginud osa norralase õnnelik loosinumber, vaid daanlane Kurland loobus temale, milline teguviis soodustas Dahli.

Soomlasil pole tükil ajal olnud välja panna säärast head meest nagu seda on Reini. Tema seljatas oma vastased Sperlingi 8.15 ja Karlssoni 9.26, kuna Väli üle sai napi töövõidu. Reini ja Väli jõudude vaherkord kinnitas veel kord Väli paremust Karlssoni ja Dahli üle, ning seda, et Väli vääris teise auhinna. Endine favoriit selles kaalus, sakslane Sperling, oli seekord alavormis ja vigastas oma ribid võistlusel Kurlandiga, mille tõttu katkestas võistluse. Kurland, olümpiamängudel teise auhinna võitja, loobus omakorda põlve vigastuse tõttu. Tema maadlusviis oli siiski huvitav ja omapärane ja on hinnatav töövõidu süsteemi juures.

Kergekeskkaal.

1. M. Nordling, Soome, — 2 p., Euroopa meister.
2. G. Glans, Rootsi, — 4 p. (—6 p.).
3. A. Kusnets, Eesti, — 5 p.
4. S. Finyak, Ungari.
5. A. Möschel, Saksa.
6. V. Strand, Norra.
7. Galligati, Itaalia.

Mitmekeerdne Euroopa meister selles kaalus M. Nordling maadles üle ootuste hästi. Tema seljatas Kusnetsi 5.18, Möscheli 13.39, võitis töoga Glansi ja Galligati. Kusnets võitis oma esimese vastase norralase Strandi 16.48 ja teise vastase rootslase Glansi kindla paremusvõiduga. Kuigi püstimaadlus viimaste vahel oli tasavägine, pani eestlane end maksma partermaadluses, kus ta mitmel korral vastast sidudes viis poolsilda. Näib, et Kusnets omab praegusel korral parema partermaadluse oskuse eestlaste seas. Töoga võitis Kusnets ungarlase Finyaki, kes kaotas Nordlingile 5.00. Kusnets viis Nordlingi eest-lindeniga silda, sidus soomlase ühe käe, kuid ei suutnud sarnast asendit võtta, mis oleks takistanud soomlasele ülekeramist. Nordling vaba käega haaras Kusnetsi *a l a s t* ja järsu, ootamatu pöördega viis Kusnetsi silda ja surus selili. Kusnets kaotusega soomlasele sai kogusummas 5 pahemuspunkti ja jäi määrustekohaselt kolmandaks. Rootslane Glans, kes kaotas töoga Kusnetsile ja seljatas sakslase Möscheli, võitis viimases ringis ungarlase Finyaki ja omas seega 4 pahemuspunkti — järelikult tuli määrustekohaselt teiseks. Millegipärast võimaldasid kohtunikud Glansile veel võistelda Nordlingiga esimesele kohale, milline teguviis tõi esile arusaamatusi. Glans kaotas Nordlingile vahekorraga 1:2. Kohtunikud arvestasid Glansile kokku 6 pahemuspunkti, kuid tegelikult viimasest matschist pahemuspunkte ei oleks

tulnud eelmistele juure arvata, viimane matsch pidi vaid otsustama esimese ja teise koha.

Keskkaal.

1. Cadier, Rootsi, — 1 p., Euroopa meister.
2. J. Földeak, Saksa, — 4 p.
3. E. Vesterlund, Soome, — 5 p.
4. K. Kullisaar, Eesti.

Selles kaalus panime Kullisaarele auhinnale pääsemiseks lootusi, sest tema esinemine Eesti esivõistlustel oli jõurikas. Ta seljatas lõppvõistlustel Lõhmuse, kes omakorda võistlustel Soomes oli võitnud selle kaalu Soome parimaid. Kuid Kullisaarel puudus, nagu harielikult suurtel välisvõistlustel, kannatus ja läbimõeldud võitlusviis. Ta tormab räpakalt peale ja langeb oma pealetungi ohvriks ja seda ka seekord. Võisteldes Földeakiga laskis ta enmast mati äärel petta ja sakslane heitis ta ülerinnaheittega 1.10 selili. Paremini ei käinud ta käsi ka soomlase Vesterlundi vastu. Kuigi esimene kümme minutit ei annud kummalegi paremust, oli Vesterlund partermaadluses siiski aktiivsem ja kindlustas seega endale paremusvõidu. Lõppminutil heitis soomlane Kullisaare selili. Aega kulus 19.20. Cadier oli kaalu parim mees, ühtlasi parim välismaalane võistlustel, võites vastava eriauhinna. Cadier võitis Földeaki 14.20 ja sai töövõidu Vesterlundilt. Soomlased lootsid Vesterlundist Euroopa meistrit, kuid asjata. Vesterlund on jäänud selleks, mis tema oli. Nüüdisaja uus maadlusviis ei sobi temale. Ta pusimise taktika ei leia kohtunikelt hindamist. Földeak on varemalt paremini esinenud.

Poolraskekaal.

1. R. Svensson, Rootsi, — 3 p., Euroopa meister.
2. V. Kokkinen, Soome, — 4 p.
3. O. Luiga, Eesti, — 5 p.
4. J. Taranyi, Ungari.

Rahvusvahelisteks poolraskekaalu parimateks mees- teks loetakse R. Svenssoni, Rootsi, ja O. Pellist, Soome. Svensson tuli maailmameistriks Los Angelesi mängudel, jättes Pellise teiseks. 1931. a. Euroopa meistrivõistlustel Prahast oli järjekord vastupidine. Pärast Los Angelesi mängude loobus Pellinen ajutiselt võistlemisest ja Soomet esindas selles kaalus keskkaalumeister „maadluskuningas“ V. Kokkinen. Soomlased panid temale lootusi ja ennustasid talle selles kaalus meistritiitlit. Kuid Kokkinen osutus poolraskekaalus nigelaks. Tema tehnika ei pääsenud raskete meeste vastu mõjule. Maadeldes Luigaga ei suutnud ta ühtki võtet oma kasuks lõpetada, vaid sattus alati viimasele alla parterri. Pärast võistlust Luigaga ütles Kokkinen, et ta pole elus varemalt maadelnud sarnase kõva seisaku ja kätega mehega nagu seda on Luiga. Eestlane olla küllalt hästi eestvöö sisse annud, kuid võtte teostamisel olla lühikesed käed välja libisenud ja vastuvõtte teostamisel leidis ennast alati parterris Luiga all. Ka olevat Luigal hea ja kõva seisak, mis üheks eeltingimuseks maadlejale. Partermaadluse oskus jätta vaid soovida. Teine matsch oli Luigal ungarlase Taranyiga, keda tema samuti kui Kokkist 20 minutit heitis ja saavutas töövõidu. Viimane matsch oli Luigal Svenssoniga. See matsch oli otsustava tähtsusega nii eestlastele, soomlastele kui ka rootslastele. Oleks Luiga võitnud Svenssoni, siis oleks tema tulnud meistriks, Kokkinen teiseks ja Svensson kolmandaks. Luiga kaotuse puhul töökaotusega Svenssonile oleks järjekord kujunenud: Kokkinen, Svensson ja Luiga. Alginutitel näis, et Svenssoni käsi ei käi paremini kui tema eelkäijatel Kokkisel ja Taranyil. Svensson sattus Luiga alla silda, kuid Luiga ei suutnud rootslast seljatada ega parterris paremust näidata, mille tõttu määrati püstimaadlus. Järgmisest heitest sattus Luiga alla ja rootslane seljatas ta hammerlokiga. Luiga esmakordne esinemine Euroopa esivõistlustel oli temale kenaks alguseks. Rootslased hindasid Luiga jõu-

800 m

ON

INTELLIGENTSEIM JOOKS

Peale 400 m on veel 800 m jooks rohkem teistest Los Angelesi kergejõustiku tagajärgedest leidnud arutamist maailma spordipressi veergudel. Seda sellepärast, et ka 800 m-is uuendati endine maailmarekord tunduvalt paremaga ja veel säärasega, mis ületas ennem seda inimvõimete piiriks peetud normi. Selleks normiks pidi sporditeoreetikute arvamiste kohaselt olema 1.50,0, mis tähendas 1928. a. püstitatud Sera Martini rekordi parandamist 0,6 sek. võrra. Sellepärast võeti enne olümpiamängusid Ameerikast kaabeldatud fenomenalseid aegu Ben Eastmanilt 800 m-is ja 880 y-is vastu suure kahtlusega. Mitmed Euroopa nimekadki

spordilehed hindasid neid olümpiaelse bluffina. Olümpiamängudel seisti aga tõsiasja ees: „inimvõime piirid“ ületati jällegi, kuigi sõna „jällegi“ sellega seoses väris varemate kogemuste kohaselt asetamist muuseumi. Hampson jooksis 800 m ajaga 1.49,8 ja Wilson — 1.50,0. Nendesarnast aega oleks kahtlematult näidanud ka Eastman, kui ta oleks startinud. Paremaks eelduseks selleks oli ta 400 m saavutus 46,4.

Hampsoni saavutus kutsus esile üldise imetluse, mille osaliselt põhjustas ka 800 m jooksu ümbritsev omapära-paiste. Iga spordiala ja jooksudes ka iga võistlusmaa erineb teistest küllaldaselt suure omapäraga. Selles omapäras on palju alalist, kuid veel rohkem uut täna-homme arutamiseks. 800 m jooksu peetakse populaarsematest jooksudest — 100, 400, 800, 1500, 5000 m ja maraton — suhteliselt raskeimaks jooksuks. Seda sellepärast, et lisaks suurtele füüsilistele võimetele tuleb ühtlasi maksimaalselt proovile panna kogu jõud ja vastupidavus kiirjooksu lähedase kiiruse saavutamiseks ning peale selle nõuab 800 m kõige suuremal määral vaimlist „jaksu“. Nagu keskmaajooksud üldse, on ka 800 m suur taktikajooks. Võistlustel suurel puhkudel, kus eriti tasavägine konkurent füüsiliselt lähedaste võimetega vastaste vahel, omab suuremaid võidueeldusi see, kellel hea taktika ja leidlikkus teiste vastutaktika tõttu tekkinud komplikatsioonide lahendamiseks. 800 m-is rohkem kui teistes jooksudes nõuetava suure vaimlise „pagasi“ pärast nimetatakse seda jooksu intelligentseimaks jooksuks.

rikast esinemist ja kutsusid ta pikemale võistlusreisile Rootsi.

Raskekaal.

1. A. Hornfischer, Saksa, — 3 p., Euroopa meister.
2. A. Niemilä, Soome, — 4 p.
3. K. Vestergren, Rootsi, — 4 p.
4. K. Trossman, Eesti.

Saksa raskekaalumeister Hornfischer tõendas oma maadlusviisiga, et ka raskekaalus võib meeldivat maadlust näidata, vastupidiselt üldisele arvamisele raskekaalumeeste kohta, kes matil tavaliselt on pusijateks: Hornfischer seljatas soomlase Niemilä 15.20 ja Trossmani 10.20. Hornfischer on võrdlemisi noor maadleja, esmakordselt Euroopa esivõistlustel. Omab laitmatu tehnika ja julge lahtise pealetungi. Tundub, et isegi liiga julgelt riskeerib. Suurteks võistlusteks puuduvad temal veel kogemused, milline nähe tuli ilmsiks maadluses rootslase Vestergreniga, kes teda paremusega võitis. Sakslase viisid võidule tema seljavõidud teiste vastaste üle. Kuna Niemiläl ja Vestergrenil oli võrdne pahemuspunktide arv, tuli soomlane teisele kohale oma paremusvõidu tõttu Vestergreni üle.

Võistlus parima maadlusrahvuse nimele ja rahvusvahelise maadlusliidu aupresidendi rändauhinna kujunes soomlaste ja rootslaste vaheliseks heitlemiseks. Kuigi rootslastel olid alguses parimad väljavaated võidule, pääsesid soomlased tugeva spurdiga esikohale, seda küll napi ülekaaluga, kuid siiski teenitult. Rändauhinda on nüüdsega kaks korda võitnud Rootsi ja Soome ning Ungari ühe korra.

Rahvuspunktide järjekord: Soome — 14 p., Rootsi — 13 p., Saksa — 7 p., Ungari — 3 p., Eesti — 2 p., Norra — 2 p., Daani — 1 p.

Kui vaadata kolmel viimasel olümpial 800 m jooksu auhindadele tulnute nimestikku, siis leiame sealt peamiselt akadeemilisse perre kuuluvaid jooksjaid, kelleks üliõpilased ja kõrgema haridusega mehed. Sellest on 800 m teise nimetusena saanud „akadeemiline jooks“, mis peab veel rohkem alla kriipsutama selle jooksu intelligentsust. 800 m olümpiavõitjate nimestik on järgmine:

Pariis 1924 — Lowe, Inglise, P. Martin, Šveits, Enck, Ameerika; Amsterdam 1928 — Lowe, Inglise, Bylehn, Rootsi, Engelhardt, Saksa; Los Angeles 1932 — Hampson, Inglise, Wilson, Kanada,

Edwards, Kanada. Meiegi parim 800 m jooksja Julius Tiisfeldt kuulub akadeemilisse perre.

Nagu sellest olümpiavõitjate nimestikust veel nähtub, kuuluvad medalite omanikud peamiselt anglosaksi rassi. Ka väljaspool seda nimestikku on 800 m parematest jooksjatest rida teisi sama rassi esindajaid. Los Angelesis kuuluvad kohad 1.—7-ni kõik anglosaksidele. Anglo-sakside hegemonia on jällegi üheks 800 m jooksu omapära jooneks.

Neljal viimasel olümpial järjest on 800 m kuldmedalid võitnud inglased — peale ülalloeletute oli Antwerpenis 1920. a. võitjaks Hill. Tahes-tahtmata on 800 m jooksu võitmine olümpiamängudel kujunenud inglaste traditsiooniks. Inglastel on 800 m jooksuks oma kavakindel taktika. Selle alustajaid oli Hill, kuid selle viimistles D. G. A. Lowe, kes kahekordse olümpiavõitjana peale hea praktikamehe on ühtlasi maailma parimaid keskmaajooksu teoretikuid. Hampsonigi võidus Los Angelesis oli palju teeneid Lowe'l. Ta viibis olümpiamängudel oma rahvusmeeskonna treenerina ja andis kogu 800 m jooksu kestvusel Hampsonile juhtnööre.

Inglaste 800 m jooksu taktikakooli üheks osaks on kurvetaktika, mis olnud suureks abiks inglaste võitudel. Kurvetaktika oli õieti ennemgi tuntud, kuid vähe. Inglased hakkasid seda tarvitama sagedamini ja õnnestunult. Inglaste eeskujul võtsid teised rahvused selle taktika hiljem omaks ka pikematel võistlusmaadel.

Mis on siis õieti kurvetaktika? Nagu teada, oli algtõeks, et vastasest tuleb mööduda võimalikult sirgteele, kuna kurvel nõuab see möödaspurtijalt rohkem pingutust. Sellepärast on iga jooksja, kes kardab vastaste möödaspurti, sirgteele joostes kõige rohkem n.ö. häireseisukorras. Ta on valvel, et ataagile vastata oma vastuspurdiga. Inglise kool rajas möödaspurdi taktikaliselt õieti arvestatult jooksu nõrgemale kohale. Nimelt veidi enne kurvet, kus eeljooksja tähelepanu harilikult juba rauges, suurendas tagajooksja ootamatult oma jooksutempot ja jooksis vastase eest läbi kurvele. Ennem kui eeljooksnu üllatusest jõudis toibuda, oli vastane võitnud paraja edumaa ja jätkas siis jooksu endises tempos, nagu poleks vahepeal midagi juhtunud.

Kuigi need möödaspurdid nõudsid pingutust, osutasid nad kasulikuks ikkagi möödaspurtijale. Üllatav ootamatust spurdist, lödvenes harilikult eeljooksnu tempo kas või hetkeks. Kuid hetkelist viivitust võis 800 m kohta hinnata aja kaotusena 0,1—0,5 sek. Ka hilines vastuspurt ja ei õnnestunud täiel määral, sest juba psühholoogiliselt ei oldud selleks valmistatud. Lisaks seltsis veel endavalitsemise ja meeoleu langus.

Kui kirjeldatud kurvetaktika sai üldiselt tuttavaks ja eeljooksja enne kurvele või kurvel jooksmisel kohe suurendas jooksutempot, eeldades, et suurenenud tempo puhul ei järgne ataaki, võtsid inglased tarvitusele kontrataagi! Sellele oldi veel vähem valmistatud ja jällegi osutus kaotajaks pooleks eeljooksnu.

Möödaspurte tuleb alustada võimalikult järsu tempo lisamisega, et eeljooksja või eeljooksjad ei saaks ka-

vatsust ette aimata. Siserajalt järsult väljapoole kalduvalt tuleb kurvele joostes püüda pääseda eeljooksja ette otsemat teed.

See kurvetaktika on ülalpool kirjeldatud lihtsasisuliselt ja võiks selle tõttu tunduda nagu teoreetilise hüpoteesina. Kuid mõistetavalt ei õnnestunud ka inglastel kurvetaktika alati täiel määral, sest vastaste vastutaktika tõttu tekkisid mitmesugused komplikatsioonid ja edasi pidi jooksukäigu otsustama juba leidlikkus nende lahendamisel. Selles on inglased seni olnud kindlamad. Los Angelesis, kus inglaste kurvetaktika oli tuttav, õnnestus Hampsonil siiski mitu kurvespurti, mida ta tegi esigrupis püsimiseks. Kuid otsustavad spurdid tegi ta pärast 600 m-it, enne viimasele kurvele asumist. Ta möödus Wilsonist ja sirgteele ka neegrist Edwardsist, kellest viimane kogu aeg enne seda oli juhtunud jooksu, ja võitis.

Taiplik jooksja võistluses võrdvõimeliste vastastega enamikus ei asu kohe vedama. Kiirelt stardist väljunult püüab ta asuda harilikult kas kolmandale või neljandale kohale. Siis on tal selgem üldvaade kogu jooksukäigule ja võimalus nii ees- kui tagajooksjate järele reguleerida oma jooksutempot. Sobivale kohale pääsemiseks tekib kibe konkurents ja siis otsustab võistleja sisu, kas ta suudab enda maksta panna. Mõistetavalt tohib seda positsiooni pidada ainult siis, kui sellega ollakse ühtlasi jooksu juhtivas grupis ja kui jooksu vedaja pole liig palju ette rebinud. Sellepärast peab jooksul eriti valvama jooksu vedajat. Pärast 500—600 m-it tuleb püüda asuda teisele või esimesele kohale, et olla valmis lõpuspurdiks. Ka teised püüavad samale kohale ja sellest tekib heitlus, mis sageli teeb lõpuspurdi väga pikaks.

800 m-is omab suure tähtsuse veel tempo, kuidas läbida maa. Püüdeks on kogu maa katta tempouhtlaselt. Väsimus distantisi teisel poolel teeb aja teise 400 m kohta nõrgemaks ja ainult lõpuspurdiks hoitud maksimaalne kiirus parandab selle sedavõrd, et teine 400 m kaetakse esimesest ainult 2—3 sek. võrra aeglasemalt. Oma ebaühtlase tempo ohvriks langes Los Angelesis Edwards. Esimese 400 m kattis ta ajaga 52,4. Sellele vastavalt oleks pidanud teise 400 m kohta aeg olema 55,4 ümber, mis koguajaks oleks andnud fenomenalselt alla 1.48,0! Kuid Edwards ei suutnud pidada oma tempot, ta jõudis selle haripunkti varem ja lõpuspurdiks puudus värskus. Teise 400 m kohta näitas ta 58,8, seega 6,4 sek. võrra halvema aja kui see oli esimese 400 m kohta; kogu aeg 1.51,2. Hampson jooksis aga tempouhtlasemalt, läbides esimese 400 m ajaga 53,6 ja teise — 56,1. Seega vahe 2,5 sek. Koguajaks tuli 1.49,7 (maailmarekordiks, mis kinnitatakse selle maa kohta $\frac{1}{5}$ sek. täpsusega, kinnitati 1.49,8). Wilsonil olid vaheajad 53,5 ja 56,5 ning koguaeg 1.50,0.

Pildil 800 m jooks Los Angelesis. Jooksjad pärast 500 m asumast viimsele kurvele. Veab Edwards, järgnevad Wilson, Hampson, Genung j.t. Viimsena dr. Peltzer. Hampson on rajalt veidi väljapoole kalduvad, et valmistada kurvespurdile.

MURDMAALT

O.-Ü.

„ESTO“

Tallinn, Pikk tän. 47,
tel. 444-22

Soovitab hooajaks igasuguseid
spordiabinõusid

Kergejõustiku õppetabelid: Keskmaajooks

Kuidas dr. O. Peltzer jookseb 1500 m.

E. Spordilehe eelmises numbris avaldatud kergejõustiku õppetabelitele stardi ja lühimaajooksu kohta toome käesolevas numbris järjena õppetabeli keskmaajooksust. Pildiseeria näitab dr. O. Peltzerit 1500 m

Päike saadab oma esimesed soojad kiired alla, õhk on juba alustatud ja varsti kergejõustiklased panevad selleks ajaks kehaliselt kõigiti vormis olema, et rajatreeningu väliskergejõustiku hooaja avas Kalev murdmaajooksu B klassis R. Sams, Harju kaitseliidu maleva spordiklubi.

jooksul. Esimesel pildil on sammu tekkimine. Tore kaarpinge vasakust õlast parema jalani, mis toetatud vasaku käe tagasitõmbest. Parema kehapool on eeskujuliselt sirutatud ja vasak jalg läheb pingetult edasi.

SÕERAJALE!

n pärast talvapäevi mahe ja kevadine... Mordmaajook-
l jalga naelkingad, et jälle asuda sõerajale. Mehed peavad
ingul puudust ei tuleks jõust ja vastupidavusest. Täna-
uga Pirital, kus A klassis võitis A. Klemmer, ÜENÜTO, ja
pildil selle tänavuse esimese mordmaajooksu start.

Teisel pildil on parem jalg maast lahkunud ja teel
ette. Kolmandal pildil sammuliigutuse järg. Neljan-
dal pildil jooksa vasakul jalal. Parema jalg on tuge-
vasti taha painutatud — rohkem kui pikamaajooksjate

Täielikum spordiäri Eestis

Kaubamaja „SPORT“

Tallinn, S. Karja 18,
kõnetr. 446-00

Soovitab spordiabinõusid
kõigil aladel

Jalgpallid

kodu- ja välismaa vabrikuist

Täieline jalanõude osakond

Hinnad väljaspool võistlust

Nõudke hinnakirju

juures, mis tingitud kiiremast liigutusest. Viiendal pil-
dil keharaskuspunkt asetseb vasakul jalal. Jalg on
täiesti koormatud. Parema jalg on teel edasi juba õige
kaugemale jõudnud. Keharaskuspunkt nihkub rohkem
ettepoole.

Kuuendal pildil keharaskuspunkt on küllaldaselt
ette jõudnud. Parema kehapoole pingutus on täiuslik.

Järgnevalt avaldab E. Spordileht õppetabeleid hei-
dete ja hüpete alalt.

Tennise maailmabilanss

Maailma kõigi aegade 10 parimat

Prantslaste võit Davispokaali-võistlustel kindlustas neile küll maailmameistri-tiitli tennise-meeskonnavõistluses, kuid see võit ei muuda tõsiasja, et prantsuse musketäride suur aeg on lõplikult möödas ja et Prantsusmaa hegemoonia maailmatennis on vapustatud. René Lacošte'i comeback'iga ei arvesta enam prantsuse optimistidki, Borotra renessans tema vanuse tõttu ei saa olla kauase kestvusega, Brugnon tuleb ainult paarismänguks arvesse, ja Cochet juba kaua aega on mitte enam see võitmatu maailmameister, kes kedagi teist mängijat ei tarvitse kartata. Seda tõestavad mitte ainult ta kaotused Ellsworth Vines'ile Pariisis ja Forest Hillsis, vaid samuti ta napid võidud Allisoni üle. Ja tuleb pidada meeles, et maailma parimate seas on suur hulk mehi Allisoni mängutugevusega. Nii on selge, et Cochet võib saada kaotusi veel teisteltki. Tänapäeval on palju rohkem maailmaklassimängijaid kui kümme aastat tagasi, millal Tilden oma hiilgeajal kehastas maailma tennisestandardi ja sellega andis võimaluse temaga järele mõõta teiste võimeid. Aastaid püsis Tilden imetlusväärset oma võimete tipul, kuni Cochet tema järeletulijaks sai ja neli aastat katkestamatult oli maailma paremustabelis esimene. Nende kahe kuulsa mängija superioriteet oli nii suur, nende paremus järgmistest nii märgatav, et peaaegu kalduti kõnelema kõigi teiste deklasseerimisest.

Maailma tennisemängijate praeguse esigrupi vaatlemisel näib, et tennisime Ellsworth Vines on küllaldaselt tugev, et pikemat aega püsida eesotsas, kuid siiski ei ole ta — nagu Tilden ja Cochet — vahetpidamatult aastate pikkuselt suutnud üle olla kõigi vastaste pealetungidest Wimbledonis, Pariisis ja Daviscupis. Küll aga lubab Vinesi loomulik talent talle vaadata kui amatööride lavalt ära astunud Big Bill Tildeni väärilisele järeletulijale. Igal juhul omab USA Vines'is mängija, kes lõplikult lõpetas Cochet-ajajärgu. Kui Prantsuse tennisringkondades väideti, et Cochet kaotus Pariisis oli põhjustatud ta nonchalance'ist, siis oli yankee võit Forest Hillsis küllalt veenduma panev ka prantsuse optimistidegi suhtes. Pealegi on Vinesi selja taga peaaegu tosin ameeriklasi, kes on võimelised võitma iga prantslase peale Cochet. On vaja nimetada ainult Clifford Sutteri, Wilmar Allisoni, George M. Lotti, Sidney Woodi, Lester Stoeffeni, Frank Shieldsi, Keith Gledhilli ja Frank Parkeri nimesid, millega kül-

laldaselt on illustreeritud, et Ameerika paremuse suhtes ei tule vähimalgi määral kahelda.

Mis on teistel tennis suurriikidel, Prantsusmaal ja Inglismaal, välja panna Ameerika selle võitlusjõu vastu? Musketäride järel rankeeriv Boussus on küll väga hea tennisemängija, kuid ei oma parimate formaati. Marcel Bernard ja Merlin on lootused, mis võib-olla kord tulevikus võivad täituda. See ei ole aga sugugi kindel, kuigi Marcel Bernard tehniliselt on juba praegu kõrgel astmel. Lesueur, Berthert, Gentien jne. on ainult keskpära. Inglased, kellest 1931. a. pärast Davisvõitu USA üle oodati, et nad jälle saavutavad oma varemägse esipositsiooni, valmistasid tugeva pettumuse. Küll suutis Perry Los Angelesis võita nii De Stefani kui Satoh', kellele enne seda Allison ja Vines olid kaotanud. See on aga ka londonlase ainus vägitegu, millele ei saa anda suurt tähtsust, kuna yankeed Kalifornia turniiridesse pärast Ameerika esivõistlusi ei suhtunud väga tõsiselt rõhuga. Ka Austin kogu aasta kestes ei saavutanud oma 1931. a. vormi. Suure õnnega pääsis ta Wimbledonis finaali, peale selle sooritas ta sama vähe kui mitte midagi. Hughes, Lee, Olliff, Ivory ei ole arenemisvõimelised. Igal juhul on aga saareriigil arvurohkelt kesk-klassimängijaid, kuid kõik need ei ole küllaldaselt tugevad, et lähemal ajal suudaksid saavutada ameeriklaste taseme.

Vastupidi Inglise paremustabeli esimeste langevale kõverikule üllatasid sakslased Daniel Prens ja Gottfried von Cramm suurepärase saavutustega, mida neilt ükski ei oodanud. Nende kahe läbi Saksa meestennis, mis viimasel kümnel aastal (välja arvatud 1929) rahvusvaheliselt etendas ainult tagasihoidlikku rolli, saavutas jälle kuulsuse, millele enne maailmasõda panid aluse generatsioon Froitzheim, Kreuzer, Rahe, Kleinschroth. Sakslastel ei ole kerge tänava ja lähematel aastatel oma möödunud aasta positsiooni kaitsta, kuna nende noorem generatsioonis ei ole nähtavale ilmunud erilisi talente. Nii võib Saksa oma edu kaitsta ainult nim. kahe mehega.

Austrias ja Tšehhoslovakkias ei ole mingit nimetamisväärset muutust märgata. Artens ja Matejka on endisteks jäänud, Roderich Menzel kinnitas uuesti oma suure mängija kuulust, kuid selle mehe vorm on liig kõikuv. Nende maade noortest ei paista ükski eriti välja, samuti kui Ungaris, kus Bela von Kehrling

ikka edasi väsimatu võitlejana on tooniandja. Itaalia ei ole oma positsiooni parandanud, kui- gi Mussolini maal palju oodati elukutselise mängija Palmiera paigutamise amatööride ri- dadesse. Palmieralt itaallased ootasid rohkem kui see mees suudab. Ta ei ole lähedane asen- daja Prahasse siirdunud de Mompurgole, kellele Itaalia tennis nii palju tänu võlgneb. Sertorio, Gaslini, de Minerbi ja isegi Rado seisavad pai- gal, kuna del Bono ja James de Martino näita- vad edusamme.

Šveitsis on eriti esiplaanil kaks mängijat: H. C. Fisher ja Max Ellmer. Neist H. C. Fisher oma võitudega Prenni ja Stefani üle ilmutas, et kuulub nüüdsest maailmaklassi. Oma positi- siooni ei ole muutnud Hispaania talenteeritud Enrico Maieriga eesotsas, Poola, Rumeenia, Põhjamaad ja Jugoslaavia, kus eriliselt on mai- nida Kukuljevit. Iiril on väljapaistvaks män- gjajaks L. Rogers.

Arenemisest Kauge-Idas annavad pildi Austraalia ja Jaapani Davismeeskondade külas- käigud, millest nähtus, et need kaks maad ma- ailmatennis etendavad tähelepanuväärset osa. Täielise meeskonnaga on Austraalia ja Jaapani maavõistlustel väga head väljavaated kõigi Euroopa riikide vastu peale Prantsusmaa. Juhtiv mängija Idas on Iack Crawford, mees pii- ramatude võimalustega, mida ta demonstreeris Melbourne'is saavutatud võiduga Vinesi üle. Austraalia omab maailma parima tenniseju- niori, kelleks tuleb pidada 17-aastast Vivian Mc Grathi. See Austraalia lootus ja tõeline ime- laps võitis oma kodus Allisoni.

Lõuna-aafriklaste ja brasiillaste võimete hindamiseks möödunud aastal puudusid võrdlus- võimalused.

Daamide tennis Saksas ei suutnud säili- tada oma juhtivat kohta. Üks põhjus sellele oli, et Helen Moody-Wills oma tagasitõmbuse Kalifornia päikese all vahetas kuulsusrohke oleskeluga Euroopa tennisväljakutel ja teine põhjus oli, et Cilly Aussem hooaja alul haigest- us ning ei saanud kaitsta oma tiitlit Pariisis ja Wimbledonis. Kuid ka võistlemise korral- gi Aussemil ei oleks olnud vähimaidki šansse ameeriklanna vastu. USA ka oma naismängi- jatega on maailmas esikohal ja vastavalt sellele võitis Wightman-pokaali. Inglannade juures on märgata võimete tagasiminekut esigrupis, mille vastu miss Stammersis on ilmunud uus arenemisvõimeline jõud. Prantsuse daamide tennis saaks jumaliku Suzanne tagasitule- kuga — võib-olla võimalik! — täiesti uue ilme. Madame Mathieu siis teisena, kellele järgne- vad Adamoff, Rosambert, Henrotin, Metaxa, Barbier — see on tugev team, kellel vist ei ole võrdset. Hea prognoos noore šveitslanna Lo- lette Payot' suhtes ei osutunud petlikuks. Ta on praegu tublis maailmaklassis. Erilist mär-

kimist väärivad veel belglanna J. Sigart ja itaallanna Lucia Valerio. Poolatar Jedrzej- jowska ei täitnud neid suuri lootusi, mis ta suhtes tärkasid ka välismail. Lilly de Alvarezi ümber on vaikseks jäänud pärast ta enneaegset vabatahtlikku lahkumist Pariisist. Ta ärami- nekuga maailma tenniselava on kaotanud ühe elegantsemad, stiilsemad ja fastsineerivamaid mängijannasid.

Lõpuks veel: milline näeb välja maailma kõigi aegade parimate tennismängijate tabel? Sellele küsimusele on püüdnud vastata Inglise tennisveteraan sir Gordon Lowe, kes on maail- ma parimaid näinud ja nendega mänginud nii- öelda kahe generatsiooni vältel.

Sir Gordon Lowe tabel kõigi aegade küm- ne parima kohta maailmatennis on järgmine:

1. William Tilden, USA.
2. H. L. Doherty, Inglise.
3. Norman Brookes, Austraalia.
4. William Johnston, USA.
5. R. F. Doherty, Inglise.
6. Anthony Wilding, Austraalia.
7. René Lacoste, Prantsuse.
8. Henri Cochet, Prantsuse.
9. W. A. Larned, USA.
10. Maurice McLoughlin, USA.

William Tildeni leida selle tabeli eesotsas ei ole mingi sensatsioon, sest oma suuruse aja- järgul 1920—26 „Big Bill“ oli peaaegu abso- luutselt võitmatu. Teine tabelis on Lawrence Doherty, kes võitnud 5 üksik- ja 8 paarismän- gu-esivõistlust Wimbledonis. Ta on kaasa män- ginud 12 Daviscupi matši. Doherty oli oma aja suurim virtuoos tennis-väljakutel ja Inglise kõigi aegade parim mängija.

Kolmas, austraallane Norman Brookes, oli haruldase serviga mängija. Võitis 3 üksik- mängu esivõistlust Wimbledonis.

„Little Bill“, William Johnston, Kalifor- nia suurim mängija, on paigutatud neljandaks. Ta omas fenomenalse tagaliinimängu ja harul- daselt võimsa forehandi. Johnston oli Ameerika meister 1915—19.

Viiendaks on teine vendadest Dohertydest (Reginald), kes Wimbledonis tuli toime hat trickiga (1897 ja 1900 vahel). Wilding ja La- coste on sitkemaid mängijaid, keda maailm näi- nud. Neil ei olnud andi mänguks, kuid sellest hoolimata suutsid nad tõusta maailma parima- teks. Henry Cochet, väga suure talendiga mängija, on paigutatud kaheksandaks. Kind- lasti on Cochet tennisvõistlustel suurim impro- visaator.

Üheksas on Larned, kes oli Ameerika meis- ter mitte vähem kui 7 korda aastate 1901—1911 vahel. Kümnes on kalifornlane McLoughlin, kes omanud kõige teravama servi peale Bill Tildeni.

Janusz Kusocinski

MINU KOLM DUELLI NURMIGA

Janusz Kusocinski on Eesti spordirahvale tuttav 1930. a. Tallinnas peetud kolmikmaavõistlusest Eesti-Poola-Läti. Ta võitis siis neli jooksu 800—10.000 m. Sel ajal ei teatud aga veel aimata, milline suurjooksja peitub selles kõrgeõlgises rohkem sprinterit kui staiterit meeletuletavas poolakas. Tänapäevaks on tast arenenud maailma väljapaistvaimaid kestvusjooksjaid. Eriti hiilgav oli talle läinud aasta, millal purustas Nurmi 6 aastat püsinud 3000 m. ja 8-aastase 4 miili jooksu rekordid aegadega vastavalt 8.18,8 ja 19.02,6. Peale selle tuli ta olümpiavõitjaks 10.000 m-is ja võitis Lehtise ja Hilli 5000 m-is Chicagos. Eeloleva hooaja juunis loodetavasti tuleb Kusocinski teiskordselt Eestisse võistlema läbisõidul Helsingi, kus tal ees heitlus maailma teiste parimatega.

Käesolev artikkel on võetud J. Kusocinski poolakeelsest mälestuste kogust „Od p a l a n t a d o o l i m p j a d i“ (Laptuumängust olümpiamängudeni). Tõlkeõiguse „E. Spordilehele“ andis „Kuso“ A. Klumbergi kaudu, kes olnud ta treeneriks ja kes, nagu Kuso ütleb ses kogus, oli esimene ja kaua aja kohta ainuke, kes julges talle ennustada hiilgavat jooksja-karjääri.

Janusz Kusocinski sündis 15. jaan. 1907. a. Varssavi lähedal Oltarzewas raudteelase pojana. Nagu ta ise ütleb, on ta masuur, mis Vana-Poolas ja nüüdki tähendab täisverd poolakat. Seoses spordiga on Kusol olnud raskeid elamusi. Kõigepealt ei suhtunud ta vanemad hästi spordisse, siis 1929. a. kaitseväes vigastas Kuso jala, see ähvardas lõpetada ta jooksja-karjääri. Pärast oli ta kaua töötä ja kaua ei ustud ka ta jooksja-võimetesse. Kõik see mõjus väga masendavalt Kusocinskisse, kes iseloomult suur tundeinimene.

1 1930. a. sügisel oli kogu Varssavi elektriseeritud sõnumist, et kuulus soomlane Paavo Nurmi sõitvat lähemal ajal teiskordselt Poolasse võistlema. Korraldaja seltsi Le g j a kaudu tehti ka minule ülesandeks kaasa võistelda. Minu ja Petkieviczi vahel valitses sel ajal pünev õhkkond, mille tõttu ma nii palju ei mõelnud Nurmile kui Petkieviczile, kes ka pidi kaasa jooksma. Seni polnud mul õnnestunud P-d võita, kuid seekord lootsin võidule. Tahtsin sarnase suurjooksja kui Nurmi ees tõendada, et olen Poola parim jooksja. Nurmiga võidu pärast võistelda pidasin võimatuks. Nii suur oli minu mõttekujutus Nurmi isik jooksjana.

A. Klumbergi kaudu Nurmiga enne jooksu tuttavaks saades tundsin, et kuulus jooksukuningas alahindas mind suuresti. Ta sirutas mulle käe ükskõikselt ja külmalt ja ta pilgus oli, nagu vaataks ta minule kui mitte-miskile, kui õhule. See mõjus minusse masendavalt. Olin küll rõõmsat tutvumise üle temaga, kuid samal ajal tekkis minu alateadvuses mingisugune viha Nurmi vastu. Kas olin ma siis tõesti nii tühine ta silmis?! Ei suutnud oodata momenti, millal oleks jooksustart, et jooksul saaksin unustada selle vast nii väiklasena näiva hetke.

Algas jooks. Endalegi suutmata aru anda asusin suures ärrituses vedama, mis mõistetavalt ei kestnud kaua. Nurmi ja koos temaga Petkievicz sööstsid varsti minust mööda. Selles järjekorras jooksime viis ringi. Pärast viiendat suurendas Nurmi tempot, mis sündis nii järsult, et mina endast pikema Petkieviczi seljaga seda enam ei märganud, kui Nurmi oli saavutanud 10 m edumaad. Nüüd ma ei viivitanud enam ja, möö-

dunult Petkieviczist, hakkasin Nurmit püüdma. Alles pärast kolme ringi õnnestus see mul. Oh need viletsad 10 meetrit! Nad kutsusid minus esile üleinimikkudena näivad pingutused, ainult selleks, et siis õnnelikult uuesti olla Nurmi lähedal. Nii jooksime koos kaks ringi, mille kestel ma alles esmakordselt öieti mõistsin, milline suur jooksja on Nurmi. Tundsin end jooksmas kui kuninga seljataga.

Vaatasin siis paar korda üle öla ja nägin, et Petkievicz on meist mõned kümned meetrid maas. Tundsin, et ta mind enam ei saavuta, ja elasin üle rõõmsama hetke. Kuid ühtlasi tekkis minus kavatsus, kas mitte atakeerida Nurmit. Nurmi, näinud, et ma ta kinni püüdnud ja et mul (muidugi ainult tema arusaamisel) oli kerge hingamine, oli jätnud tempo pikaldasemaks. Kasutasin seda möödaspartimiseks. Nurmi reageeris sellele ükskõikselt ja hoidis üksnes mu kannul. Ühtlasi selgus mulle, et võistlus areneb ainult minu ja Nurmi vahel, sest Petkievicz oli maha jäänud veel kaugemale. Lisasin tempot ja algasin lõpuspurdiga 500 m enne linti. Kuid Nurmist ei saanud ma end lahti raputada. 200 m enne lõpu mööduski ta minust ja minu suureks üllatuseks veel säärasel kergel sammul, nagu ei jooksekski ta. Nähes, et Nurmi on mulle võitmatu, resigneerusin ja ei teinud enam katsetki temaga viimastel meetritel võistelda. Tundsin, et olen selleks ikka veel algaja. Nurmi võitis ajaga 14.54,0, minu aeg 14.55,6, kuna Petkievicz lõpetas minust 25 sek. hiljem.

Olin oma jooksuga rahul. Suutsin kõigepealt näidata, et olen Petkieviczist parem. Pealegi ei tulnud võit ta üle juhuslikult viimaste meetritega, vaid lahtisel mängul tempoga.

See oli mulle suureks rõõmuks. Veel rõõmsamaks muutusin aga siis, kui Nurmi, kes enne võistlust oli mind kohelnud nii üleolevalt, minu juure tuli ja mulle õnne soovis. Mitte ainult seda, vaid ta kuulutas mulle ühtlasi suurt tulevikku jooksjana.

2 Teiskordne duell Nurmiga oli mull 1931. a. jälle Varssavis. Sellele läksin juba kindlamate lootustega. Mitte, et oleksin mõelnud võidule, vaid ma lootsin seekord temaga võistelda viimaste meetriteni ja enam mitte nii kergesti resigneeruda. Peakonkurentideks olime kahekesi Nurmiga, kuna Petkievicz ei startinud.

Stardist väljunult asus jooksu juhtima Nurmi, mida ma lasin sündida takistamatult, sest hoidsin jõudu lõpuks. Kuid aru saades, et ka Nurmil oli see mõte, mille tõttu ta jooksis pikaldases tempos, asusin veidi enne 3000 m ise juhtima. Panin sealjuures peale nii suure „pressi“ kui vähegi suutsin, kuid Nurmi püsis takjana mu selja taga. 350 m enne lõppu alustasin lõpuspurdiga ja oma teada pidi mul olema säärane kiirus, et isegi Nurmi ei suudaks minust mööduda. Lõpulint ligines ja ma olin juba kindel võidule, kui veidi enne lõppu Nurmi minust möödus ja võitis 2 meetriga. Ma ei suutnud mõista, kuidas see juhtus. Oli mul ju lõpuspurdil „mõrtsukalik“ kiirus ja viimane 400 m läks 62 sekundiga! Nurmi aeg oli (5000 m-is) 15.09,8, minul 15.10,0.

Sellest jooksust selgus mulle, et Nurmi on mitmekordselt parem taktikajooksja kui mina. Ta lasi meeleldi minus tekkida arvamise lähenevast võidust, kuid oli sealjuures ise nii värske, et kergesti võidu-küllaldaselt viimastel meetritel ette lüüa.

3 Kolmas kohtamine Nurmiga oli mul paar päeva hiljem Silee-
sias. Kaasa jooksis ka Petkie-
vicz, kes ihkas minu üle revanschi.
Petkieviczi osavõtt pani mind mõtle-
ma, kuid teades, et ta polnud starti-
nud viimasel ajal 5000 m-is, koonda-
sin kogu oma tähelepanu Nurmile.
Kolmandat korda ei tohi ta mind
võita! oli mu võitlushüüks.

Pärast starti asus kohe vedama
Petkievicz, tema kannul Nurmi ja siis
mina. Selles järjekorras läbisime
mingisuguste vahejuhtumisteta üle
2000 m. Tänapäevani ei suuda ma
aga mõista nüüd järgnenud Petkie-
viczi tegu. Ta katkestas jooksu ühegi
nähtava põhjusega ja astus kõrvale.
Mind häiris see väga. Minu klubi-
kaaslane ei tahtnud abiks olla sellel
raskel ja tähtsal jooksul! Mul oli
säärane tunne, nagu peaksin ka mina
jooksu lõpetama. Sain sellest siiski
jagu. Kuid kaotasin palju mõtete
lajalivalgumisega. Nurmi, kes oli
näinud Petkieviczi väljalangemist ja

teadis, et võistlus areneb nüüdsest
ainult tema ja minu vahel, oli minu
märkamatuks lisanud tempot ja nih-
kunud umbes 10 m ette. Seda lõpuks
mürgates, haihtusid korrapealt mul
kõrvalmõtted ja ainsana kerkis mõte
kinni püüda Nurmi. See ei õnnestu-
nud nii ruttu.

Kolmandal ringil enne lõppu hak-
kas publik (20.000 inimest) karjuma
ja mind ergutama hüüetega „Kuusi,
Kuusi!“ Kuid imelik, esimest korda
elus vihastasin sellepärast publikule,
sest tundsin, et kisa närveeris mind
ja kallutas mõtted jooksult kõrvale.
Andsin ühe sõbra kaudu märki, et
publik vaikiks, kuid kuulsin pärast
seda veel suuremat kähra. 300 m
enne lõppu mõtlesin teha sama, mida
tegi mulle Nurmi esimesel duellil:
püsida ta kannul ja mööduda alles
viimasel sirgteel. Üle öla vaadates
jälgis Nurmi iga mu liigutust. Vae-
valt välja jooksnud viimaselt kurvelt
tegin spurdid ja jõudsin Nurmiga kül-
külje vastu. Algas rebimine, kus ees

oli kord üks, kord teine. Viimastel
meetritel tundsin ees olevat enda ja
siis veidi hiljem, et purustasin
lindi. Ma olin võitnud võitmatu
Nurmi! juubeldasin sisemuses. Kuid...
oh imet! Kohtunikud kuulutasid võit-
jaks Nurmi 10 sm edumaaga, s. t.
rinnaosaga. Selle väikese edumaaga
ei suutnud ta linti minu eest täiesti
ära rebida ja oli nii tekkinudki minus
võltsarvamine, et olin esimesena selle
purustanud. Aeg oli mõlemal täpselt
15.00.

Ei oleks kunagi uskunud, et Nurmi
on säärane jooksja, kes, kui tahab,
jookseb nõrga tempoga, kuid ei lase
ka teist paremini joosta. Ma olin suu-
teline jooksma tunduvalt parema aja-
ga, kuid Nurmi mõjul tuli see nõrk.
Mulle oli täiesti arusaamatu, kuidas
saab sarnaselt jooksu seada ja kui-
das saab sarnaselt arendada taktikat.

Järgnevalt toome J. Kusocinski mä-
lestused ta olümpiajooksust Los Ange-
lesis.

TRADITSIOON

„Sporting Life“ toob iseendast vähe-tähelepanu-
väärse teate, et Inglise jalgpalliliit on Londoni kuul-
sale klubile Arsenalile annud loa ta dressivärvide muut-
miseks. Seni kandis Arsenali jalgpallimeeskond ühe-
värvilisi punaseid trikoosid, kuid nüüdsest edasi tule-
vad neile punastele trikooidele juure valged kraed ja
mansetid. Milline muutus maitse suunas, öeldakse selle
kohta, ja säärase tühise muudatuse tarvis pidi luba
küsima liidult!

Kuid ses asjas on siiski midagi, mis põhjustab
järelemõtlemit. Meie juures ei ole sugugi haruldane,
et klubi nime vahetatakse, üks selts hääbub ja teine
tõuseb asemele selle eelmise liikmete-koosseisuga, kuid
veel sagedamini vahetatakse klubi värvisid või — mis
veel hullem — neist ei peeta üldse kinni. Meil on suur-
tes klubideski tulnud ette, et kord jalgpallimeeskond,
näiteks, esineb triibulistest, teinekord ühevärvilistest sär-
kides. Mõnel pool on koguni kombeks, et kui üks dressi-
komplekt läbi kulunud, siis hangitakse teine erivärvi-
line eelmisest. Kaunis tihti tuleb ette, et võistlejad
avalikkuse ees esinevad mitte neis värvides, mis liidule
klubi dressina ametlikult teada antud, vaid hoopis teis-
tes värvides. See asjaolu kindlasti mõjub segavalt
pealtvaatajaskonnasse ja eelkõige seesuguse klubi pool-
dajatesse, kes võib-olla just värvide kaudu tunnevad
endid ühendatuna võistlejatega.

Eeskujulikkudena klubidest, kes traditsioonist täp-
selt kinni peavad, on pealinna omadest mainida Kalevi
ja Sport. Need on oma värvitruudust suutnud tõestada
hulga aastatega. Kalevi must särk ja Spordi sini-
valge särk on kogu kodumaal ja naaberriikides nii tun-
tud, et nende värvide juure nime lisamist ei olegi vaja.

Kesk-Euroopas on traditsioonikindlamaks Praha
Slavia. Juba neli aastakümnet tuntakse seal punatähti

(Slavia võistlejaid) mitte teissugustena kui nende ava-
likkuse ees esinemise esimesel päeval. Seejuures Sla-
via jalgpallimeeskonnas lehvivad ja otsekui põiena õhku
täis olevat bluusi ei ole siiani vahetatud palju prakti-
lisema trikooga. Vanemad klubid säilitavad oma dressi-
värve kui aadliuhked inimesed oma vappe.

Schveitsis oli juhtum, kus üks sealne jalgpalli-
internatsionaal oma klubi võistlusele ilmus ilma oma
klubi vapita trikool. Meest selle eest ei jäetud ilma
karistusest.

Eriti meie noorematel klubidel tuleb hoolitseda, et
nad kord juba omaksvõetud dressivärvist truult kinni
peaksid. See värvitruudus on mitte üksnes aüväärne
komme kõigile klubidele, vaid aitab klubidele kaasa ka
populaarsuse võitmisel.

Kaupa hinnatakse mitte reklaami,
vaid

kauba headuse

Tarvitage järgi.

Stomatol

hambapastat ja suuvett,

ja teie veendute isiklikult
nende headuses.

Veesport külmetuspunktil

Ed. Köppo

Kes on jälginud viimaste aastate spordielu avaldusi, tuleb veendumusele, et terve rea meil arenevate spordiharude kõrval (tennis, jalgpall) veesport oma ulatuselt mitte üksi pole seisma jäänud, vaid on kaotanud terved maakonnad, kus aastat 5—6 tagasi veesporti teiste alade kõrval innukalt harrastati. Kui küsida, mis võiks olla pidurdavaks põhjuseks niivõrd populaarsele alale nagu seda on veesport, eriti ujumine, millest peaaegu iga teine inimene hea meelega osa võtab, muidugi mitte võistlejana, vaid otsekohe harrastajana, siis peab ütleva, et meie selle ala juhtiv organisatsioon — Ekraveliit — pole viimastel aastatel midagi selleks teinud, et veesporti arendada ja tema harrastamist veel massilisemaks muuta. Pigem on tema tegevus mõneski selle ala avalduses piduriks olnud!

Muidugi on ülekohtu kinnitada, et meil selle aja vältel ujumises üldiselt midagi pole tehtud. See oleks ekslik. Üksikud spordiorganisatsioonid ja ka mõned omavalitsused on ujumisest õnneks paremas arvamises ja seepärast võib öelda, et arvuliselt ujumist õppijaid ja harrastajaid endisest vähem ei ole. Samuti võime konstateerida, et ka tippsaavutused paigale pole jäänud, vaid rõõmustaval viisil just viimastel aastatel suuri hüppeid paremuse poole on teinud.

Nende resultaatide saavutamiseks pole aga Ekraveliit ei üldises juhtimises ega aineliste võimaluste hankimises jne. kaasa aidanud, vaid see töö on tehtud kõrvalseisjate poolt.

Oma eelpool toodud väite kinnituseks, et Ekraveliitu tegevus veespordis koguni pidurdav võib olla, olgu toodud järgnev näide. Läänud aasta suvel tahtis Ekraveliit veespordile kasulik olla ja kavatses ajast-arust mahajäänud hüppemäärusi praegu maksvusel olevate rahvusvaheliste määrustega kooskõlastada. Nii arusaamata kui see ka on, kuid uuest määrustikust, mis seltsidele käsitamiseks välja saadeti, olid põhitähtsusega uuendused ometi välja jäänud ja esivõistlusi tuli pidada sisuliselt vanade määruste järgi, mis rahvusvahelise veespordiliidu poolt ammugi muudetud.

Miks pole Ekraveliit oma peale võetud ülesandeid veespordi alal suutnud rahuldavalt täita? Mõne sõnaga on sellele raske vastata. Juuresseisjale on aga sõnada selge, et Ekraveliit on kistud libedale pinnale, kus ei ole kõige maksvam spordi idee, oskus ega otstarbekohasus, vaid kus lokkab intriige. Ei ole ju kellegi saladuseks, kuidas Ekraveliitu asemikekogu koosolekutel kombineeritakse ja blokke luuakse. Ollakse valmis igauht kaasa võtma, et aga häält rohkem saaks ja seega „juhtimisele“ pääseks, vaatamata sellele, kas tal enesel või ta kaaslasel selleks on õiget tahtmist, arusaamist ja oskust. Terve rea aastate kestes on sarnaselt meie spordiliikumist „juhitud“ ja tagajärjed on käes — üldine tagasimineku või paremal juhusel seisak.

Ei ole minu ülesanne etteheiteid teha, vaid minu ja arvatavasti paljude sportlaste soov on, et sellest ummikust võimalikult kiiresti ja tervelt välja jõutaks

ning tõsiselt ülesehitavale tööle asutaks. Siis võib kindel olla, et pidurdavad vesivõsud spordijuhtide hulgast iseenesest kaovad.

Missugused väljavaated on veespordil eeloleval hooajal? Kahjuks küll võrdlemisi tumedad. Nende ridade ilmutamisel oli käes ülim aeg, et veespordihuvilised teadlikud oleksid, mis neile annab eelolev suvi. Nagu usaldavaist allikaist kuulda, ei ole Ekraveliitu juhatusel selle üle veel juttu olnud, kuna vist arvatakse, et hooaja algus on alles kaugel! Kui aga endiste aastate kogemusi meele tuletada, siis on hooaja kättejõudmisel Ekraveliitudul jälle hilja kavadega esineda ja neid sel hooajal teostada. Nii on seni olnud, kuid loodame, et tänava teisiti kujuneb ja Ekraveliitu juhatus veespordile pöörab rohkem tähelepanu.

Mis tuleks teha, et tuua elevust veesporti? Kõige enne tuleks asuda veespordi tegelikkude juhtide ja õpetajate ettevalmistamisele. Ei ole meil ujumisõpetajate kaader kaua aega nii lage olnud, nagu ta seda on praegu. Paljud neist, kes omal ajal spordikeskliidu vastavatel kursustel tarvilise ettevalmistuse said, on ajajooksul asjast eemale jäänud, ja need, kes veel järel, ei suuda parema tahtmise juures kõiki nõudeid täita. Ka Tartu ülikooli kehalise kasvatuse instituut kahjuks ei suutnud täita kõiki lootusi, mis tema peale pandi, kuna enamjagu instituudi lõpetajaid on siirdunud muudele aladele, kust nad ainult vahete-vahel saavad mõne tunni veespordile pühendada. Ujumise alal ei saagi neilt eriti palju nõuda, kuna neist keegi veespordi alal varemalt ei ole tegutsenud, n. ö. veega ei ole läbi vettinud, et asja võtta kõige suurema huvi ja hoolega. Seepärast tuleks Ekraveliitu juhatusel kiiresti kõige lähemal ajal korraldada ujumisõpetajate ja ka kohtunike kursused. Mis puutub eriti õpetajate ettevalmistamisse, siis tuleks kursused sääraselt korraldada, et kogu provintsi paremad ujujad, vähemalt 2—3 isikut igast maakonnast, neist saaksid osa võtta. Kursused võiksid olla kahe- või koguni kolmeperioodilised, et võimalust anda suuremale hulgale osavõtuks ja kindlustada põhjalikku õpetust.

Kursuste kavast peaksid olema järgmised õppealad: 1) sihtvõimlemine, 2) ujumisstiilid, 3) torni- ja hoolauahüpped, 4) lühike ülevaade anatoomiast ja füsioloogiast, 5) massaash, 6) määrused, 7) uppuja päästmise ja elluäratamise viisid ning esimese abi andmine õnnetuste puhul.

Teiseks ülesandeks veespordi levitamisel oleks basseini või ujumisildade ehitamine. Meie looduslikud veekogud võimaldavad ehitada sadandeid häid basseine ja nende ehitamine praeguste odavate puumaterjalide hindade juures oleks teostatav.

Kolmandaks ülesandeks olgu Ekraveliitudul kursuste, demonstratsioonide ja võistluste korraldamisele õhutamise. Samuti maavõistluste korraldamine naaberriikidega, eeskätt Lätiga, kellega meil võrdne tasapind ujumises.

Maailma populaarsematest ja ideaalsematest sportlastest

A. KLUMBERG

Paremaid eeldusi kujuneda populaarseks sportlaseks omavad need, kes tegelevad säärastel spordialadel, kus laiemal rahvamassil võimalus kaasa elada. Säärastest aladest suuremateks on kestvusjooks, poks ja rühmmängud — jalgpall, rugby, base-ball jne. Spordimaailm pakub küllaldaselt näiteid, et just nendel aladel on võrsunud maailma populaarsemad sportlased. Teistel aladel, millest mitmel raskemgi jõuda tippsaavutustele, on sportlased pidanud leppima tunduvalt vähema populaarsusega.

Praegusaja populaarseimaks sportlaseks on ikkagi veel Paavo Nurmi. Vähe leidub maailmas nurki, kus Nurmit ei tunta. Oma populaarsusega on ta teinud kuulsaks oma kodumaagi ja selles mõttes on ta Soomele rohkem välispropagandat teinud, kui seda oleks suudetud suurte rahasummadega muul viisil. Sellekohaselt on Soome rahvas ja valitsus teda ka hinnanud. Millest on tingitud Nurmi suur populaarsus? Mõistetavalt on ta selle võitnud oma võrratu talendiga jooksus. Nurmi suur vastupidavus, järjekindlad võidud maailma parimate jooksjate üle ja järjest purustatud maailmarekordid on ta laiemate masside silmis tõstnud peagu pooljumalaks, igatahes on ta väärinud jooksukuninga nimetuse. Veel rohkem pani rahvast imestama see, et Nurmi võitis kardetavad vastased, ise sealjuures näitamata väljapaistvat aega. Võistluses, kus olid koos maailma parimaid, ja kus Nurmile võitu eeldati üksnes maailmarekordilise või sellele lähedase aja saavutamise kaudu, on ta võitnud vastased ka keskparast aega näidates. Sellest selgus, et Nurmi on ühtlasi suur taktikajooksja, kes dikteerinud ja mõjutanud jooksutempot nii kuidas tahtis.

Nurmi järgmistena on maailma populaarsemateks elukutselised poksijad, kellest suurim kuulsuse oreool oli Jack Dempsey. Viimasel ajal pole talle sirgunud võrdset järeltulijat, vähemalt populaarsuselt. Kuid elukutseliste populaarsust ei saa alati võtta puhtsportlikult, sest sellejuures on sageli rohkem mängus liialdatud reklaam ja rahva ürginstinktidel mängimine äri mõttes. Ameerikas viibides sain autoriteetlikkudest allikatest andmeid, mis sportlikus mõistes rikuvad alused elukutseliste poksi kõrgelt hindamiseks. Näiteks Schmeling-Sharkey mitmekordsed matschid maailma-meistri tiitlile on rohkem äriiline affäär, kui puhas sport. Nii pidi — nagu väidetakse — Schmeling esimesel kohtamisel kokkuräägitult võitma Sharkey. Et aga Schmelingi võimed selleni ei küüeninud ja Sharkeyl kaotuse teesklemine oleks osutunud vast läbipaistvaks, siis lavastati võit madallöögi tõttu. Rahvale jäi aga teadmine, et Sharkey oli parem ja järgmiseks kohtamiseks

oli meeoleolu kassa suhtes küps. Teisel kohtamisel võitis Sharkey ja nüüd on manageridel, kes teenivad poksijatest rohkem, võimalus kolmandat otsustavat matschi korraldada suurkassaliseks. Sellel matschil peab eelduste järele võitma Schmeling.

Umbes sarnaselt ja veel vähemgi sportliku mõõdupuuga saab läheneda elukutseliste maadlustschempionaatidele. See ei tähenda aga alati seda, et elukutseliste seas pole maailma populaarsust väärivaid mehi. Elukutseliste poksijate ja maadlejate seas (Lurich, Aberg, Hackenschmidt j. t.) leidub suuri talente. Viimasel ajal on aga palju kõrvale astunud puhtsportlikult kandepinnalt.

Rühmspordi aladel staaride matschile minnakse alati õhinaga ja staaride populaarsus teeb populaarseks sageli keskpärasegi meeskonna. Ja vastupidi: heade võrdvõimeliste mängijatega meeskond, kellel puuduvad aga staarid, on vähem populaarne. Võib tuua lähedase näite. Puhkekodu on võrdvõimeliste mängijatega meeskond, ja kuigi ta tuli esivõistlustel kindlalt teiseks, on ta vähem populaarne kui tema järgmised kellel aga on internatsionaale-staare. Maailma populaarsemateks jalgpallimängijateks on olnud väravahid, näiteks Zamora, Plattko ja nüüd Hiden. Forwarditest on praegu populaarseim Sindelar, seda eriti pärast Austria-Inglise maavõistlust.

Ülaltoodud üksikud nimed on maailma-populaarsed rohkem rahvamasside seisukohalt. Puhtkehakultuuri mõistes ei vääri nad seda nii suurel määral. Nurmi neist on siiski rohkem hinnatav, sest tema on ühtlasi praeguse kestvusjooksu kooli rajaja. Kui talle noorena eeldati suurt jooksja-karjääri, siis vangutati ühtlasi pead. Nimelt oma jooksustiiliga rikkus ta selleaegset jooksuteooriat rängasti. Ta jooksis liig püsti-asendis, kätehoid oli liig lahtine kehast, astumine sündis üle kanna varvastele, kere pööras jooksul jne., mis kõik ei sobinud tolleaegsele koolile. Kuid nendele elementidele rajatigi hiljem uus kestvusjooksu kool, sest Nurmi ise tõestas selle otstarbekuse. Kuid kõigele

Südamlik käepigistus

kõigile isikuile ja asutusile, kes mind mu sünnipäeval nii ülirohketes õnnesoovide ja kingitustega õnnestasid.

Kõige austusega G. Linholm.

SAVOY™

**ainus pabeross
vana hinnaga!**

25 frk. **20** senti

**Headus
muutmata!**

vaatamata saab Nurmist hinnata kui ühekülgselt sportlast — kui ainult jooksjat. Ideaalse sportlasttüübi moodustavad need, kes arendavad kogu keha harmooniliselt. Nii väärivad suurt tähelepanu näiteks J. Bausch ja A. Järvinen kui mitmevõistlejad. Rahvamasside seisukohalt ei tõuse nad aga Nurmi populaarsuse kõrgusele sellepärast, et mitmevõistleja esinemine on liig omaette ja tükkaldane, mille tõttu rahval puudub pidev kontakt nendega ja seega võimalus üleelamusteks.

Üldkehakultuuri mõistes väärivad aga mitmevõistlejad — kümnevõistlejad ja modern-viievõistlejad — rohkem tähelepanu, sest nad lähenevad sellele, milline peab olema ideaalne sportlane. Ideaalne sportlane on aga ka neist veel kaugel, sest et ideaalne sportlane peab enam-vähem heade võimetega olema mitmel kehakultuurialal.

Kindlat mitmevõistleja tabelit, mille järele võiks hinnata ideaalset sportlast, on raske kokku seada. Seda sellepärast, et selles peavad leidma koha ka sarnased alad, nagu maadlus, poks jne., milles võimata määrata ühiseid ja alalisi hindamisindekseid. Selles tabelis peaksid aset leidma järgmised alad:

võimlemine — vabaharjutused või riistvõimlemine, kergejõustik — kiirjooks, hüpe (teivashüpe) ja heide,

poks, maadlus, tõstmine — ühega rebimine, ühega tõukamine ja kahega tõukamine või surumine,

ujumine — vabalt 100 ja 1000 m ja suusatamine — 10 km.

Selle tabeli kohaselt on praegu maailma ideaalseim sportlane iirlane Pat O'Callaghan. Ta spetsiaalalaks on vasaraheide, milles kahekordne olümpiavõitja ja saavutanud 56,13. Peale selle on ta hea kümnevõistleja, muu seas selles Iiri meister, kusjuures ta parimaid tagajärgi on: kaugus 7,21, kõrgus 1,85, kuul 14,52, ketas 43,61, 100 m 11,3 jne. Edasi on ta hea maadleja, poksija, ujuja, base-balli ja rugby-mängija ja keskpärane tõstja.

FOTO-ATELJEE
Parikas
TALLINNA

MAITSERIKKAD
PILDISTUSED

KUNINGA 1

ATELJEE AVATUD: K. 9-5, PÜHAP. K. 11-2

Rohkem psühholoog kui spordiõpetaja.

Ameerika olümpiatreeneri arvamisi.

Lord Burghley, Inglise kergejõustiku-ebajumal, lausus kord, et tagajärjekas treener peab olema rohkem psühholoog kui spordiõpetaja ja et usaldust tekitav sisendus on tähtsam kui kõik treeningumeetodid.

Burghley selle arvamise avaldamisel võis küll mõelda Lawson Robertsonile, Ameerika meeskonna olümpiatreenerile, kellele juba kolm kord langenud osaks raske ülesanne kahe nädalaga ette valmistada oma mehed olümpiamängudeks.

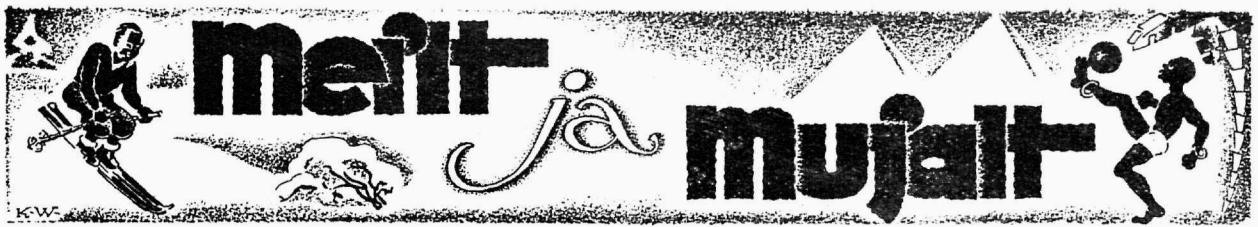
Robertson ongi avaldanud, et ta on kõigi olümpia-ettevalmistuskursuste ja liig rohke arvu katsevõistluste vastane. Treening tuleb jätta klubi- ja ülikooli-spordiõpetajate hooleks, kes mehi ja nende oma-dusi paremini tunnevad kui kõige suutlikum olümpia-treener. Robertson ütleb: „Mulle antakse noormehed kahekümnest mitmesugusest ülikoolist kätte 14 päeva enne olümpiamängusid. Isegi siis, kui mul aega oleks neid 2 kuud või pool aastat treeneerida, iga mõjutus ja stiili muutmine võistlejatesse mõjub peaaegu alati kahjulikult. Mina pean oma ülesandeks ainult seda, et hoolitseda võistlejate kehalise vormi eest ja et eelkõige võistlejatesse mõjuda rahustavalt ning neisse tarviliku portsjoni eneseusaldust sisse puhuda. Päevast-päeva ütlen ma neile: „Poisid, teil ei ole vaja ühtki karta! Teie võidate kõiki!“ Ja suurimad ning närvilisemadki skeptikud astuvad täielise hingerahuga ja võidukindlalt võistlusesse, ilma et nad stiili muutmise viimasel hetkel oleksid pandud täbarasse olukorda.“

Robertson märkis, et ta oma meeskonda lasi iga päev kaaluda ja et peaaegu kõik starti asusid 1½ kg-lise ülekaaluga. Robertson lubab Ameerikale edu Berliini mängudel garanteerida ainult siis, kui meeskond vähemalt 6 nädalat enne mängude algust saabub Pariisi. Robertson väidab, et pikk reis kahandab vormi keskmiselt 10 protsenti.

Sakslaste kohta on Lawson Robertson arvamusel, et nad Berliinis oma kodusel pinnal võisteldes vähemalt 75 prots. võrra paremini suudavad esineda kui Los Angelesis. Selle vastu on aga oodata, et jaapanlased Berliinis ei suuda nii hästi esineda kui Los Angelesis. Suureks põhjuseks sellele on pikk reis, mis jaapanlastel Berliini saabumiseks tuleb sooritada.

Ameerika tahab Berliinis esineda rohkearvulise meeskonnaga, kuid seni on veel lahendamata finants-probleem. USA olümpiakomitees tehti küll ettepanek, et igalt võistluspääsmelt võetaks 1 tsent olümpia-maksu, kuid see ettepanek lükkati tagasi peamiselt ülikoolide poolt. Nii on Ameerika osavõtu rahaline külg seni veel lahtine.

Tõstmises Rootsi Eestist parem!

Tiivustav edasirühkiv hoog on puudunud meil juba mitmel viimaste aastate tõste-esivõistlustel. Ka tänavused möödusid sordiini all, mis ei võimalda neist välja tõsta positiivselt märkimisväärlist. Uut ja noort uhkustamiseks polnud esivõistlustel kuigi palju. Võrreldes läinud aastaga krooniti küll kaks uut meistrit — A. Mäll ja A. Mahoment, kuid needki on vanad tuttavad, kes tõstnud juba üle viie aasta. A. Mäll on juba kolme aasta eest olnud meistriks.

Kolme viimase aasta kohta olid tänavused esivõistlused tagajärje-kehved. Tänavu olid kogusummad kõigis kaaludes peale sulgkaalu 13—50 kg võrra „kokkuhoidikumad“!

Meistriteks tulid: sulgkaal — A. Kask, Sindi Kalju, 400 (kahega surumine 80, ühega rebimine 65, ühega tõukamine 75, kahega rebimine 75 ja kahega tõukamine 105) kg; kergekaal — R. Teitelbaum, Sport, 427,5 (85—67, 5—77, 5—87, 5—110) kg; keskkaal — A. Mahoment, Sport, 407,5 (77,5—65—75—80—110) kg; poolraskekaal — A. Mäll, Sport, 440 (90—60—75—90—125) kg; raskekaal — A. Luhaäär, Sport, 510 (105—65—85—105—150) kg.

Üheaegselt Eesti esivõistlustega kino Olümpias peeti Stokholmis Pallasteatri Rootsi esivõistlused. Kõrvutades siin ja seal saavutatud tagajärgi (kolm kahega tõstet) saame alljärgneva pildi:

kaal	Rootsi	Eesti
sulg	S. Carlsson 267,5	A. Kask 260,0
kerge	Fr. Carlsson 287,5	R. Teitelbaum 282,5
kesk	C. Gustafsson 257,5	A. Mahoment 267,5
poolraske	R. Pettersson 323,5	A. Mäll 305,0
raske	J. Andersson 312,5	A. Luhaäär 360,0

Rootsi on tõsterahvusena meist alati olnud tagapool, kuid, nagu nähtub ülalt, on Rootsi 1933. a. esivõistluste saavutused meie omadest paremad kolmes kaalus. Kui aga Rootsi teine kergekaalus — S. Lindeberg, kes saavutas 275 kg — oleks esinenud kaal rasemas, siis oleks ainsaks Eesti paremusena kaaluks jäänud A. Luhaääre kaal. Eelmises E. Spl. numbris propageeritud maavõistluseks Rootsi ei ole need andmed meie võidu suhtes heaks ennustuseks. Maavõistluse olukorras võivad tagajärjed mõistetavalt kujuneda ka teisiti, sest A. Kask ja R. Teitelbaum on suutlikud paremateks resultaatideks ja A. Mäll võib esineda keskkaalus, kuid E. Spl. võrdlus rootslastega on üksnes selles, et rõhutada, kui võrd on Eesti tõstesport „maha käinud“ oma arengus.

Noored vanad.

Eestis on vanimaks tegevspordilaseks teatavasti H. Hahl, tänavune iluuisutamise B kl. meister, kes möödunud kuul sai 70-aastaseks.

Välismaail, kus spordiliikumine meie omast palju vanem, ei ole vanaealised sportlased sugugi haruldased.

Saks Stettini võimlemisklubil on vanade gruppides 60 tegevõimlejat, kellest paljud olnud juba 25, 50, koguni 60 aastat aktiivsed liikmed. Ühes grupis on 20 liiget, kelle keskmiseks vanuseks 73,2 aastat.

Kaks kõige vanemat selles võimlusrühmas on 82-aastased ja kõige noorem natuke üle 62.

Nende vanade hüüdsõnaks on: „Kes võimleb, see saab rohkem elust.“

Kuues kaaluklass tõstmises.

Rahvusvahelisel tõsteliidu kongressil Los Angelesis oli arutelusel kuuenda, kärbeskaalu sisseseadmine tõstmises. Küsimust siis aga lõplikult ei otsustatud. Nüüd on prantslased, toetatuna schveitslastest ja daanlastest, uuesti teinud ettepaneku, et ka tõstmises võetakse tarvitusele kärbeskaal. Rahvusvahelise liidu järgmisel kongressil, mis peetakse Essenis, see ettepanek arvatavasti võetakse vastu. Ettepaneku kohaselt oleksid kaaluklassid tõstmises edaspidi järgmised: kärbeskaal kuni 57,5 kg, sulgkaal kuni 62,5 kg (seni 60 kg), kergekaal kuni 70 kg (seni 67,5 kg), keskkaal kuni 77,5 kg (seni 75 kg), poolraskekaal kuni 87,5 kg (seni 82,5 kg), raskekaal üle 87,5 kg (seni 82,5 kg).

Kesk-Euroopa tõstemaades ollakse arvamisel, et see uus kaaluklasside jaotus on senisest otstarbekohasem ja ühtlasi suuremat tagajärjekust võimaldav.

All round

— kõike suutev — on Soome hoolimata oma väiksusel. Soomlased ise lausuvad oma praeguste spordivõimete kohta järgmist:

Maadluses: Soome Euroopa esimesi maid, et mitte öelda: kõige parem.

Kergejõustikus: Soome (hiilgemeeste poollest) Euroopa parim.

Kiiruisutamises: Soome Norra kardetavam võistleja Euroopas.

Suusatamises: Soome Norra-Rootsi koonduuse peakonkurent, teised maad ei tule arvessegi.

Poksis: Soome küllaldaselt kõva enamiku Euroopa maade meeskondade võitmiseks.

Laskmises: Soome Euroopa parim, või ühtlasi maailmagi parim.

Jäähallis: Soome ainus lähedastel tasavägine võistleja Rootsil.

Ujumises: Soome praegu Põhjamaade meister.

Võimlemises: Soome esindusmeeskond Põhjamaade parim ja ühtlasi väga lähedane kogu Euroopa võitmisele.

Jalgpallis: Soome Põhjamaade üllatusmaa.

Suur valik
karusnahku

kohtale jõudnud

A-s. D-d Abramsohn & Co

Tallinn, Viru tän. 5.

Kaitsemärk
„IRIDINOID“
iga sule peal.

Hoiduge
järeleaimdus-
test

Köva: Nr. 777 E. F.
Pehmed: 888 ja 444

„IRIDINOID“ kirjutab
6 korda kauem

Vabriku esindaja: **A. BERTELOV**
Tallinn, Dunkri 3.

Soome Palliliidu 25. aastakoosolekul

millest võtsid osa 44 seltsi esindajad, valiti juhatus käesolevaks aastaks järgmises koosseisus: esimeheks E. v. Frenckell, liikmeteks K. Karvonen, K. Soinio, B. Sjöström, M. Jansson, O. Kosunen, H. Relander ja T. Tornivuori. Juhatuses on kolm spordiajakirjanikku: toimetajad K. Soinio, B. Sjöström ja H. Relander. Majanduslikult lõppes möödunud aasta liidule üle paari-tuhande-margalise ülejäägiga, kuid 1931. a. võlga on Palliliidul edasi veel üle 50.000 marga. Sellest hoolimata on tegevuses edu märgata. Eeloleval hooajal peab Soome 8 jalgpallimaavõistlust, muu seas ka Bulgaa-riaga.

Uus staadion Berliini.

Saksa olümpiakomitee on Berliini 1936. a. olümpiamängudeks määranud 6 milj. saksa marka. Olümpiaareeniks on ette nähtud Grunewaldi staadion, kus pärast ümberehitust ruumi tuleks 85.000-le pealtvaatajale. Nüüd on Saksamaal avaldatud arvamist, et olümpiamängudeks tuleks Berliini ehitada uus staadion, mis vastaks moodsaimatele nõuetele. Rõhutatakse, et uus staadioni ehitus ei läheks oluliselt palju kallimaks kui praeguse staadioni keeruline ümberehitus. 4-miljoni-linnal Berliini võikski väga kohaselt olla kaks suurt staadioni. Veel märgitakse, et olümpiastaadionil peaks ruumi leiduma vähemalt 100.000-le pealtvaatajale. See oleks võimalik aga üksnes uues staadionis.

Neljas kord meistriteks käsipallis.

Eesti käsipalli-esivõistlustel tulid neljas kord vastavatel aladel Eesti meistriteks — korpallis R u s s ja võrkpallis K a l e v. Russ võitis finaalis Tartu NMKÜ suurelt 35 : 20 (21 : 10) ja Kalev sama vastase pinevas heitluses 9 : 15, 15 : 9 ja 15 : 13.

Naiste-korpallis serveeriti esivõistluste suurim ülalatus — finaalis võitis Tartu Kalev oma Tallinna nimekaimu 21 : 19 (10 : 9), tultes esmakordselt meistriks. Võrkpallis suutis Tallinna Kalev tartlannade vastu kaitsta oma tiitli ja tulla meistriks kuues kord, võiduga 15 : 8 ja 15 : 13.

Suomen Urheilulehti

sai märtsis 35-aastaseks. Leht ilmub praegu 2 korda nädalas. Kuna 35 aastat on vanadeklassi piiriks, siis

leht nimetas oma juubelinumbri „ikämiesnumore'ks“. See anti välja tavatul suurena: 14 lehekülge meie Päevalehe formaadis.

Lehe toimetuses ja talituses on alalisemalt tööl 15 inimese ümber, neist peatoimetajana Martti Jukola ja toimetussektetärina Harri Ekqvist.

Schveitsis sai sealne Schweiz. Turnzeitung 75-aastaseks.

Kahesuigune luigemisviis.

Poksispordi „vanadel headel aegadel“ juhtus mõn-ki lõbusat. Nii peeti möödunud sajandi üheksaküm-nendatel aastatel Dublinis poksimatsch neeger Frank Craigi ja Iiri meistri Roachi vahel. Viimane oli kaasa toonud mehe, kes toimis ringikohtunikuna. Kohe gongi-löögi järele neeger kui välk löi iirlase põrandale. Täis meelerahu hakkas ringikohtunik lugema: „Üks! Mis, kuradi pärast, sa seal maas teed, tõuse ometi üles! Mõtle oma esivanematele, noormees. Kujuta endale oma ar-mast isa ette“. „Kolm! Kas tahad mind lõppeks ometi kuulda võtta! Tõuse püsti ja löö teda kõhtu!“

Roach ei suutnud vastu panna nendele tungivatele nõudmistele. Pärast seda, kui oli põrandal pikutanud kauem kui ühe täie minuti, kargas ta järsku püsti ja löi musta mehe ainsa hoobiga laudadele.

See meeldis ringikohtunikule. Ta hakkas nüüd hoo-pis teisiti lugema: „Üks, kaks kolm, neli, viis ja viis on kümme! Sa oled knock-out, sa pagana neeger!“

Olümpiavõitjate ühingu.

Ungaris asutati olümpiaühing, kus tegevliikmeteks võivad olla olümpiamängudel auhinna võitnud atleedid. Ühingu ülesandeks on kõigi olümpiamängude võitjate vahel tihedate sõbralikkude suhete loomine. Samuti on ühingu tegevuskavas olümpiamängude mõtte heaks poolehoidu võitmine kõige laialdasemates ringkondades ja ühtlasi ka riikide valitsuste juures.

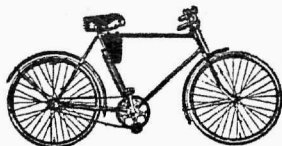
Sportlikku kirjandust.

A. Klumbergil on valmimas „Kergejõus-tiku õpperaamat“, mis, nagu meil võimalik oli konstateerida käsikirja järele, tuleb täiuslikum seni-ilmunud sellesarnastest väljaannetest kergejõustiku alal. Raamat ilmub kehakultuuri aastaraamatute kaustas ja kuni 8-trükipoognalisena. Esimeses osas toob autor kõigi alade stiilid ja nende õpetuse. Õpetuse meetod on süstemaatlik ja lihtne, nii et iga noor hõlpsasti suudab orienteeruda. Teises osas leiab valgustamist kergejõus-tiklase treening läbi aasta. Kolmas osa on pühendatud tervishoiule ja keharavile.

*

Kehakultuuri sihtkapitali valitsuse väljaandel ilmus „Keskraamatukogu nimestik“, milles katalogiseeritud kogu sihtkapitali valitsuse päralt olev kehakultuuri kirjandus. Raamatukogus on 910 köidet, mil-lest enamik saksakeelne. Järgmine osa suuruselt on esteikeelne, kuna peale selle on kirjandust 13 keeles: vene, prantsuse, soome, rootsi, läti, poola, itaalia, leedu, inglise, ungari, daani, norra ja hollandi keeles. Kogu on katalogiseeritud kõigi alade järgi, mis on suureks hõl-bustuseks laenuvajatele. Raamatute laenutamine toi-mub teadusliku sekretäri nõusolekul väikese tasu (10 sendi) eest kõigile.

Meil on suurim valik
jalgrattaist
WANDERER, HOP-
PER, BRENNABOR,
SWIFT ja DIAMANT

mootorrattaist

RUDDGE-WHITWORTH, TRIUMPH ja TWN

Nõudke katalooge

LIER & ROSSBAUM, TALLINN, Viru tän. 7

Telefon 433-34

KOHVIK JA KONDIITRIARI

„ASKO“

TALLINNAS, VIRU T. 13

TEL. NR. 467-62

KALMA SAUN

TALLINN, VANA KALAMAJA 9-a, KÕNETR. 440-71.

OMNIBUSELIIN SOO-JAKOBSONI.

SAUN ON AVATUD ENNE JA PÄRAST

— LIHAVÕTTE PÜHI: —

11. ja 12. aprillil kella 11 homm. — 11 õht.

13. ja 15. „ „ 10 „ — 11 „

21. ja 22. „ „ 11 „ — 11 „

ROOMA-VEENE HIGISTUSSAUNAD ON OLEMAS

KOHVIK

„MERIKLUBI“

SISSEKÄIK KONSERVATOORIUMI KÕRVAL.

ALATI SAADAVAL MAITSVAD

LÖUNAD JA ÕHTUSÕOGID.

MUUSIKA KELLA 1/27—1/211.

MÄNGIB H-RA KIRILLOVI KVINTETT.

KODUMAA VABRIKUTE
RIIDEKAUPLUS

HERMAN RÕIVAS

TALLINN, ESTONIA PST. 11, KÕNETR. 304-80

MÜÜK SUUREL JA
VÄIKESEL ARVUL

EESTIS KÕIGE SUUREM MEESTE JA NAISTE

VALMISRIIETE KAUBAMAJA

A. RUBANOVITSCH

TALLINN, VIRU TÄNAV NR. 8. TELEFON 436-65

MÜÜB 6-KUULISE

JÄRELMAKSUGA

G. BIRK

AURUJÕUL VÄRVIMISE
JA KEEMILISE PUHAS-
TUSE TÖÖSTUS

TALLINN, MAAKRI TÄN. 23,

— TEL. NR. 309-18 —

VASTUVÕTMISE JA VÄLJA-
ANDMISE KOHT: TALLINN,

RAEKOJAPL. 13, TEL. 429-28

IGASUGUSTE KEVADHOOAJA TÖÖDE KIIRE TÄITMINE,
NAGU: POE- JA MAAKANGASTE VÄRVIMINE; ÕLI-
KONDADE, KLEITIDE, PALITUTE, SIIDRIIETE JNE. VÄR-
— — VIMINE JA KEEMILINE PUHASTUS. — —

Tähelepanuks reisijaile!

HOTELL-RESTORAN
„ROOM'AS“

Narva mnt. 20, tel. 425-51,
tubade hinnad alandatud 10—25%.

Numbritoad jooksva sooja ja külma veega

Baar **Baar**

Restoranis lõunad kl. 1—5 päeval.

Odavad hinnad.

Odavad hinnad.

Klubi ruumes igal õhtul muusika.

Kodumaa vabrikute riideladu

ALFRED MILLER,

Tallinn, Väike Karja nr. 3, tel. 468-02.

Ülikonna-, palitu-, mantli- ja kleidiriideid.
Eriline suur valik puuvillariidekaupadest.

RIIDELADU A. MILLER

Väike Karja nr. 3.

AKTSIASELTS

O. KILGAS

VALMISTAME KÕR-

GEVÄÄRTUSLIKKE:

VÕIMLEMIS- JA SPORDI-
SÄRKE, SPORDIKOSTÜÜME,
RIKKALIKUS VALIKUS
SUPELTRIKOOSID.

VABRIK:

TALLINN, VOLTA 3.

ELEGANTSE DAAMI **SUKK**
VALMISTATUD
MATTIST BEMBERGSIIDIST.

saadaval parimates ärides

**NARVA KALEVI
MANUFAKTUUR**

käib põhimõtte järele:

suurim vastupidavus,
kõrge elegants,
kõige odavamad hinnad!

**Valmistatakse kvaliteedilt võrd-
selt parimale välismaa kaubale:**

meesterahva ülikonnariiet, püksi- ja
mantliriiet, daamidele kleidi, kos-
tüümi- ja mantliriiet, kõiki vormi-
riiete sorte, õppurite riiet, piljardi-
kalevit j. p. m.